
Sluttrapport

Prosjekt Ung Ut – sammen om tilbakeføring

2013 –2016

Ung Ut - Et samarbeidsprosjekt mellom

Arbeid og velferdsdirektoratet, Utlendingsdirektoratet, Politidirektoratet, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Helsedirektoratet, Barne, -ungdoms,- og familiedirektoratet, Fylkesmannen i Hordaland, Husbanken og Kriminalomsorgsdirektoratet

Innhold

Sammendrag av erfaringer og anbefalinger.....	4
1.Om Prosjekt Ung Ut	7
Organisering.....	7
2 Pilotprosjekt - Returrådgiver i fengsel.....	9
Resultat	10
3 Dialogverksted i fengsel	11
Resultat og erfaring.....	12
4 Håndbok om utenlandske statsborgere i kriminalomsorgen	13
Resultat og erfaring.....	13
5 Kartlegging av språkbarrierer i Oslo fengsel.....	14
6 Etablering av samarbeid mellom Oslo fengsel og Oslo kommune.	16
6.1 Oslo fengsel og Bydel Gamle Oslo, samarbeid om unge i fengsel.	16
Organisering av samarbeidet.	16
Utfordring: Tilhørighet til NAV-kontor	17
Utfordring: Uforutsigbare løslatelser fra varetekt.....	17
Utfordring: Uoppgjorte straffesaker under og etter straffegjennomføring.....	18
Mulighet: Barnevernets rolle overfor unge voksne i fengsel.....	19
Mulighet: Fengsel er god arena for relasjon og samarbeid	20
6.2 Veileder for samarbeid om unge innsatte- Oslo fengsel og Oslo kommune	21
7 Utvikle praksis for tilbakeføring i Oslo fengsel	22
7.1 Tilbakeføringsarbeid ved «skoleavdelingen» i Oslo fengsel	23
Resultat og erfaring	24
7.2 Tilbakeføringsarbeid i mottaksavdelingene i Oslo fengsel.	24
Organisering.....	25
Milepæler.....	26
Resultat og erfaring.....	28
Informasjonshfte til unge nyinnsatte «Prison for dummies»	30
8 Kompetanseoverføring	31
9 Økonomioversikt.....	33
Lenker	35
Vedlegg: Prosjekt UNG UT - prosjektbeskrivelse.....	36

Sammendrag av erfaringer og anbefalinger

Prosjekt Ung Ut har arbeidet i tre år med å styrke forvaltningssamarbeid og utvikle kunnskap om unge, varetekt og utenlandske innsatte. Her løftes noen erfaringer og anbefalinger som prosjektet mener er spesielt viktige.

Om utenlandske statsborgere.

Det er på landsbasis ca 30 % utenlandske statsborgere i fengsel. Det har vært lite samlet kompetanse på feltet i kriminalomsorgen, og samarbeidet med utlendingsmyndighetene dreier seg i hovedsak om utvisningssaker. Erfaringer i prosjektet tyder på at det kan være menneskelig og samfunnsøkonomisk gevinst ved bedre samarbeid mellom kriminalomsorgen og utlendingsmyndighetene også på andre områder. Kriminalomsorgen bør kartlegge oppholdsstatus og la denne være utgangspunkt for målrettet arbeid med innsatte. Slik kan man for eksempel unngå at oppholdstillatelse utløper under oppholdet. Ved både utvisning og andre former for ulovlig opphold bør en person med saksinnsyn realitetsorientere innsatte om utlendingssaken. Det bør sikres at den innsatte forstår hvilke valgmuligheter, plikter og rettigheter han har. Tid og ressurser i fengsel kan utnyttes ved å ha målrettede samtaler med innsatte uten lovlig opphold, for å motivere og forberede retur til hjemland.

Dette ville kreve kunnskap hos kriminalomsorgens ansatte om utlendingsforvaltning og utlendingsrett samt ferdigheter i tilpasset samtalemotodikk. Det er lagt grunnlag for dette i «Utenlandske statsborgere i kriminalomsorgen – håndbok for ansatte»

Det er utviklet samarbeidsformer mellom utlendingsmyndighetene og Kriminalomsorgen rundt utvisning og uttransport. Det er behov for å utvikle forvaltningssamarbeid også rundt oppholdstillatelser, rettigheter til velferdstjenester og tilbakeføring til andre land.

Det er store problemer knyttet til språkbarrierer i Oslo fengsel og svært begrenset mulighet til tolk eller oversetting. Mange innsatte kan ikke kommunisere sine behov eller få viktig informasjon i en kritisk livssituasjon. Utenlandske innsatte som ikke klarer å formidle seg i hverdagen har følgelig liten mulighet til å bli hørt som gruppe for å sette problematikken på dagsorden hos beslutningstakerne. Selv om språkutfordringer føles frustrerende også for ansatte, kan det virke som om man innfinner seg og gjør så godt man kan i det daglige. Selv om situasjonen er alvorlig stilles ikke kraftfulle krav om endring verken fra innsatte selv, fra ansatte eller fra beslutningstakere. Det er viktig å øke oppmerksomheten mot denne sårbare gruppen.

Varetekt og uoppgjorte straffesaker under og etter soning.

Politiets praksis rundt varetekt og fordeling av straffesaker har stor betydning for kriminalomsorgens mulighet for kriminalitetsforebygging.

Unge varetektsinnsatte blir ofte løslatt uten forvarsel, og gjerne på tidspunkter som gjør det vanskelig å rekke offentlig kontor. Fra politiet gir beskjed om løslatelse tar det kort tid før den unge faktisk står utenfor porten. Ofte uten kjent plan for hvor han skal bo eller hva han skal leve av. Unge innsatte settes i en risikosituasjon ved at løslatelse skjer uten mulighet til forberedelse for innsatte, kriminalomsorgen eller tjenestenesteapparatet ute.

Politiets rutiner for fordeling av ansvar vedr straffesaker medfører at mange unge voksne har uoppgjorte straffesaker under soning og etter løslatelse. Dette hindrer progresjon og mulighet for hensiktsmessig

kapasitetsutnyttelse i kriminalomsorgen. Uoppgjorte straffesaker etter løslatelse skaper uforutsigbarhet for innsatte og for tjenesteapparatet ute. Det er praktisk til hinder for etablering i bolig og arbeid, og vissheten om at man ikke har blanke ark kan virke demotiverende for en ung voksen til å velge kriminalitetsfritt liv.

VIC-gruppen («Very Important Criminals») i Oslo politidistrikt organiserer innsatsen med utgangspunkt i personen. De samordner straffesakene og samarbeider med øvrig tjenesteapparat om innsattes sosiale og helsemessige situasjon. Tall VIC-gruppen har presentert viser at denne tilnærmingen har ført til stor reduksjon i kriminelle forhold begått av «VIC-klienter». Politiet har samme personfokuserte tilnærming overfor unge under 18 år, også med gode resultater.

Det kan være menneskelig og samfunnsøkonomisk gevinst ved at politiet organiserer sin innsats om unge voksne på tilsvarende måte som man gjør med unge under 18 år og i VIC –gruppen. Kriminalomsorgen bør tenke på politiet som viktig part i tilbakeføringsarbeidet med unge innsatte. Politiet bør trekkes inn i arbeidet for unngå uforutsigbarhet og uoppgjorte saker.

Også forsvarsadvokatene kan være en aktør i tilbakeføringsarbeidet. De er ofte en tillitsperson for den unge innsatte, og advokatens råd veier tungt. Advokaten kan for eksempel påvirke arbeidet med å finne en hensiktsmessig straffereaksjon. Advokatforeningen responderte positivt på invitasjon til å utforske videre samarbeid- og var påmeldt «ungdomsdagen» i Oslo fengsel som dessverre ble avlyst. Initiativet er ikke fulgt opp i ettertid da prosjektperioden var over.

Barnevernets rolle overfor unge voksne i fengsel

Barnevernet har oppfølgingsansvar overfor sine klienter fram til fylte 23 år. Mange innsatte i målgruppen 18-23 år har bakgrunn fra barnevernet, mens det virker som om forholdsvis få er i ettervern. Unge innsatte kan ha møtt på utfordringer i voksenlivet som skaper ønske om fortsatt oppfølging fra barnevernet. Fram til den unge er 23 år har han lovfestet rett til å «angre» og be om oppfølging selv om han ønsket å avslutte samarbeidet ved 18 års alder. Fengselsansatte trenger kunnskap for å kunne veilede innsatte om denne muligheten. Barnevernet kjenner ofte den unges historie og kan være en viktig aktør i tilbakeføringsarbeidet for unge voksne. Hvis en ung innsatt har ettervern i barnevernet bør kriminalomsorgen legge til rette for kontakt straks ved innsettelse.

Glippsone ved innkommst

Etablering av kontakt mellom innsatt og tjenesteapparatet ute skjer tilfeldig og noen ganger sent i fengselsoppholdet. Kombinert med uforutsigbare løslatelser, fører dette til at mange løslates uten kontakt med sitt tjenesteapparat. Dette kan unngås ved systematisk kontaktetablering ved innsettelse. Det er mye fokus på å unngå glippsone ved løslatelse. Ung Ut foreslår mer fokus på å unngå glippsonen ved innsettelse. Det antas at de fleste unge innsatte har hatt hjelp og oppfølging før fengsling, og de vil antakelig trenge det samme etter løslatelsen. I fengsel er innsatte tilgjengelig, rusfri og ofte mer motivert for kontakt enn når han er ute. Fengsel kan være en god arena for tjenesteapparatet å styrke sin relasjon til innsatte i stedet for å sette kontakten på pause.

Kriminalomsorgen bør ta ansvar for at kontakten opprettholdes ved innsettelse. Tilsvarende bør tjenesteapparatet ute ha kunnskap om fengsel og særlig om varetekt og mulighetene for uforutsigbare løslatelser.

Unge i fengsel har ofte liv som er preget av brudd og ustabilitet. Det som skjer under fengselsoppholdet kan lett bli en parentes som ikke henger sammen med tilværelsen for øvrig. Særlig for unge voksne uten stabile familierelasjoner kan det være spesielt viktig å beholde kontakt med kjente mennesker i det

offentlige tjenesteapparatet. Noen som kjenner den unge fra før, som kan minne om hvem han er, og motivere for livet etter løslatelsen.

Planer for progresjon og løslatelse bør involvere hjelpepersoner som skal være der etter løslatelsen slik at det som skjer i fengsel blir del av en større sammenheng.

Prosjektet har prøvd ut systematisk samarbeid med en bydel i Oslo, og har utviklet veileder for samarbeid mellom Oslo fengsel, Oslo kommune og Oslo politi (SaLTo). Veilederen og rutinebeskrivelsen kan være mønster for tilsvarende samarbeid mellom fengsel og kommunal sektor. SaLToveilederen danner grunnlag for en håndbok/veileder om unge voksne i kriminalomsorgen som utvikles på kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter. (KRUS)

Dialogverksted

Utprøving av dialogverksted i fengsel har bidratt til ny kompetanse i kriminalomsorgen. I gruppesamtalene er det fokus på tema som berører det å være ung mann i minoritetssamfunn. Erfaringen viste at flere av de unge ikke var vant med å ha dialog med andre om slike temaer. De fikk læring i å uttrykke seg, vente på tur, kommunisere, tåle uenighet. Dialogverkstedet har på den måten en demokratisk dannende funksjon og kan motvirke konfliktløsning ved vold. Øvelse på dialog gir unge menn mulighet til vekst gjennom å bli bevisst på egne holdninger. For kriminalomsorgen kan dialogverksted også gi mulighet til å kjenne igjen sårbarhet for radikaliserings og voldelig ekstremisme, og kan være en arena for å komme i posisjon for videre arbeid med mål om forebygging eller «avradikalisering».

Utprøving av dialogverksted i Oslo fengsel dannet grunnlag for utvikling av manual og kurs i gjennomføring av dialogverksted på Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter. (KRUS)

Samskapende tilnærming og brukervedvirkning

Prosjektet har vært et samarbeid mellom 9 ulike aktører og har jobbet med komplekse problemstillinger. Det har vært viktig å involvere berørte aktører på tvers av sektorer og mellom nivåer for å skape gode resultater som er bærekraftig etter prosjektets slutt. Ved å involvere og forankre arbeidet hos interessentene, er det disse som har eierskap til resultatene som er skapt i prosjektet. Det gir bærekraft. Samskapende og involverende tilnærming har ført til dannelse av nye nettverk og strukturer som gir kraft til videre utvikling. Tilnærmingen vektlegger brukervedvirkning. Prosjektet har involvert brukerorganisasjoner og unge innsatte i workshops sammen med ansatte og tjenesteapparatet ute. Informasjonsheftet «Prison for dummies» er utviklet av unge innsatte for unge innsatte. Erfaringene har vært gode, men brukervedvirkning er lite omhandlet i kriminalomsorgen og det er behov for mer systematisk kompetanse. Å involvere innsatte i utvikling av tjenester i fengsel byr på spesielle utfordringer. Brukerne er ikke i fengsel frivillig og det kan være ulike syn på om fengsel skal betraktes som en velferdsinstitusjon. Det er sikkerhetsmessige hensyn ved å samle innsatte i fengsel med høy sikkerhet. Maktforholdet mellom ansatte og innsatte kan gjøre prinsipp om likeverdighet i samarbeidet ekstra utfordrende. Det er derfor viktig å få erfaringer og utvikle spesifikk kompetanse i dette feltet.

Å involvere unge innsatte i utvikling av praksis som berører dem vil antakelig gi bedre tjenester. En annen viktig begrunnelse for brukervedvirkning er å gi unge innsatte mulighet til å utvikle sin demokratiske kompetanse ved å delta og påvirke.

1.Om Prosjekt Ung Ut

Prosjekt Ung Ut ble igangsatt etter initiativ fra "Nettverket for velferdsdirektoratene" og er et samarbeid mellom 9 ulike aktører. Disse aktørene inngikk avtale om delfinansiering av prosjektet i 2012

Arbeids- og velferdsdirektoratet	Husbanken
Helsedirektoratet	Fylkesmannen i Hordaland
Barne-, ungdoms og familiedirektoratet	Politidirektoratet
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	Utlendingsdirektoratet
Kriminalomsorgsdirektoratet	

Prosjektet hadde oppstart i juni 2013 med intensjon om varighet inntil 3 år. Rapport fra de to første prosjektperiodene foreligger.

Fra prosjektbeskrivelsen:

..Varetektsinnsatte og utenlandske innsatte er lite omtalt i tilbakeføringsgarantien. Det ansees nå som nødvendig å etablere et prosjekt som kan se hvordan tilbakeføringsgarantien kan være en garanti også for denne gruppe. Vi har lite informasjon og kunnskap om gruppen og det er nødvendig å øke kompetansen og samarbeidsrutinene for denne gruppen.

Målet er å sikre varetektsinnsatte et helhetlig og koordinert tilbud internt og eksternt, som legger til rette for en trygg og forutsigbar tilbakeføring til samfunnet.

...Formålet er å lage plan for et prosjekt rettet mot varetektsinnsatte i Oslo fengsel med spesielt fokus på de utenlandske varetektsinnsatte.

Målgruppen for prosjektet var varetektsinnsatte, som enten skulle løslates fra varetekt eller overføres på dom mellom 18-25 år uavhengig av statsborgerskap.

Mål

*Alle som løslates fra Oslo fengsel skal være sikret nødvendig oppfølging enten i Norge eller i hjemlandet.

*Øke kompetansen om utenlandske innsatte

*Kunnskapsoverføring om varetektsinnsatte til ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere.

*Bidra til konstruktivt samarbeid med samarbeidsaktørene om denne gruppen innsatte

*Etablere samarbeidsrutiner

Prosjektbeskrivelsen er vedlagt.

Organisering

Prosjektleder i perioden juni 2013 til juni 2014 var Kristina Lægreid, inspektør for fag og innholdsavdelingen i Oslo fengsel. Tilbakeføringskoordinator Kristin Sandal trådte inn som prosjektleder

da Lægheid gikk over i annen stilling. Sandal fratrådte fra 1. juni 2015 som prosjektleder, men beholdt ansvar for prosjektets økonomi som deltaker i arbeidsgruppen.

Siv Gaarder har vært prosjektmedarbeider i 100 % stilling siden oppstart i juni 2013, og trådte inn som prosjektleder fra juni 2015.

Etter ønske fra styringsgruppen ba prosjektet om utnevning av en representant fra Oslo kommune i arbeidsgruppen. Pål Grav fra velferdsetaten, Uteseksjonen, deltok i arbeidsgruppen fram til han fratrådte i juni 2015. Ove Kristofersen fra Oslo kommune velferdsetaten ved SaLTo sekretariatet, ble utnevnt som ny representant i arbeidsgruppen fra samme tidspunkt.

Arbeidsgruppen bestod forøvrig av:

Hege Kongerud, Kriminalomsorgen Region Øst

Kristin Tandberg, Kriminalomsorgsdirektoratet

Styringsgruppen i prosjektet besto av representanter fra alle de samarbeidende direktoratene/etatene.

Siden juni 2015 har Kristin Skåre, Arbeids og velferdsdirektoratet bistått med prosessplanlegging av fremdrift, og med fasilitering av møter og arrangementer. Hun har utdanning og bakgrunn fra styrkebasert prosessledelse.

Prosjektet har i tillegg hatt prosess-veiledning og fasiliteringshjelp fra Lars Thuesen, Welferd Improvement network. Han har bakgrunn som utviklingsdirektør for den danske kriminalomsorgen. Engasjementet i prosjektet er derfor begrunnet i hans erfaring med både utviklingsprosjekter i tillegg til god sektorkunnskap om kriminalomsorgen. Mark Munger har vært Thuesens samarbeidspartner og har vært involvert i prosessene. Munger har mangeårig bakgrunn fra leder- og organisasjonsutvikling i offentlig sektor i USA, og han har tidligere deltatt i utviklingsarbeid i den danske kriminalomsorgen.

Ung Ut rettet fokus i flere retninger for å favne målsetningene, og ble et utviklingsprosjekt med flere parallelle prosesser. Det har vært hensiktsmessig å organisere disse som egne delprosjekter. I perioden 2013 til 2015 hadde prosjektet spesielt fokus på å utvikle kunnskap og praksis rundt utenlandske statsborgere, samt utprøving av dialogverksted. For nærmere beskrivelse av aktiviteter og arbeidsprosesser se også årsrapportene fra 2013-2014 og 2014 -2015. (www.kriminalomsorgen.no)

I den siste prosjektperioden har Ung Ut hatt fokus på utvikling av forvaltningssamarbeid for tilbakeføring av unge til Norge, med særlig utgangspunkt i problematikk ved varetekts-situasjonen.

TIDSLINJE PROSJEKT UNG UT	Juni 2013	Januar 2014	Januar 2015	Januar 2016	2017
<i>Pilotprosjekt returrådgiver i fengsel</i>					Videreføres i Håndbok om utenlandske statsborgere(KRUS)
<i>Samarbeid med SaLTo, politi, barnevern Gamle Oslo</i>					Videreføres i SaLTo-veileder
<i>Utvikle tilbakeføringspraksis «skoleavdeling» i OF</i>					Videreføres med systematiske trekantsamtaler meg unge
<i>Dialogverksted</i>					Videreføres i drift ved GVO Videreføres som manual/kurstilbud ved KRUS
<i>Håndbok om utenlandske statsborgere</i>					Videreføres ved KRUS kurs om utenlandske statsborgere
<i>Utvikle tilbakeføringspraksis Mottaksavdeling i OF</i>					Grunnlag for videre utvikling av praksis
<i>Utvikle «Prison for dummies» (GVO)</i>					Trykket i opplag til utdeling
<i>Kartlegging av språkbarrierer i OF</i>					Videreformidlet til KDi og IMDi
<i>Utvikle SaLTo-veileder</i>					Grunnlag for håndbok om unge i fengsel(KRUS)

2 Pilotprosjekt - Returrådgiver i fengsel

I møte mellom Ung Ut og UDI v/ ved retur og mottaksavdelingen i juni 2013, så man potensialet for samarbeid om å prøve returrådgivning til utenlandske statsborgere uten lovlig opphold i fengsel. Ung Ut søkte og ble innvilget midler fra UDI sin «tilskuddsordning for retur og tilbakevendingstiltak og -prosjekter». Lars Martin Ørseng tiltrådte stillingen som returrådgiver 1. januar 2014. Prosjektet ble kalt «pilotprosjekt returrådgiver i fengsel» og hadde varighet på ett år.

Inspektør for fag og innhold, tilbakeføringskoordinator og Ung Ut inngikk i samarbeidet rundt prosjektet i Oslo fengsel.

Fra Årsrapport Ung Ut periode 2013-2014:

I Oslo fengsel er det 392 innsatte hvorav ca 220 utenlandske statsborgere.

50 -60 ulike nasjonaliteter

- *Fengselet har ikke oversikt på oppholdsstatus for innsatte før evt utvisningsvedtak foreligger*
- *Fengselet har ikke oversikt på hvor mange utlendinger som løslates uten lovlig opphold i Norge.*
- *Fengselet har lite systematisert kompetanse om utlendingsfeltet*
- *Fengselet har i liten grad systematisert samarbeid med utlendingsforvaltningen med unntak av utvisingssaker og soningsoverføringer.*

På landsbasis er det ca 16000 registrerte asylsøkere. 5000 av dem er asylsøkere med avslag og utreiseplikt som fortsatt bor i asylmottak. Mange av disse blir i Norge i flere år etter avslaget.

I tillegg er det antakelig et stort antall ulovlige migranter som UDI ikke har oversikt over.

- *UDI har spesielt fokus på å få ned tallet på lengeværende asylsøkere uten lovlig opphold. Som ledd i dette er det utviklet en samtaleguide for returmotiverende samtaler i asylmottak. Denne er kalt "Veien videre".*
- *UDI ønsker å nå ut med returmotiverende tiltak overfor flere enn dem man treffer på asylmottak*

Målsetninger for Pilotprosjekt Returrådgiver i fengsel

- Returrådgiver skal gjennomføre returmotiverende samtaler og ut fra sine erfaringer utarbeide en samtaleguide basert på MI (Motiverende Intervju) tilpasset målgruppen i fengsel. Guiden skal ta utgangspunkt i allerede utviklet samtaleguide til bruk i asylmottak – kalt "Veien videre".
- Returrådgiver skal bidra til kompetanseheving i fengselet om utenlandske innsatte.
- Returrådgiver skal bidra til bedre samarbeid mellom kriminalomsorgen og utlendingsforvaltningen (UDI /PU)

Resultat

- Returrådgiver hadde undervisning for betjenter og for interne samarbeidspartnere ved flere anledninger
- Returrådgiver og Ung Ut hadde foredrag på konferanse om utenlandske innsatte på KRUS (Kriminalomsorgens Utdanningscenter)
- Returrådgiver ble engasjert til undervisning på grunnutdanningen ved KRUS.

- Returrådgiver, Ung Ut og KRUS inngikk samarbeid om utvikling av håndboken: «Utenlandske statsborgere i kriminalomsorgen - håndbok for ansatte». I håndboken er det utarbeidet et verktøy for betjenter for å snakke med utenlandske statsborgere for å motivere/forberede retur til hjemland.

3 Dialogverksted i fengsel

IMDi representant i styringsgruppen tok initiativ til samarbeid med Ung Ut om et forsøk med å gjennomføre dialogverksted i fengsel. IMDi bidro med å «låne ut» Omar Drammeh til gjennomføring av Dialogverksted i Oslo fengsel. Drammeh er ansatt som minoritetsrådgiver ved Kuben videregående skole i Oslo. Ung Ut organiserte planlegging, gjennomføring og evaluering av dialogverkstedene, og frikjøpte betjent Manuel Fonseca som gruppeleder. Grønland Voksenopplæring ble invitert med i samarbeidet med tanke at skolen på sikt kunne overta en permanent drift i Oslo fengsel. Det ble vurdert som hensiktsmessig at dialogverksted ble forankret i skolen i fengselet, på samme måte som metoden brukes i skolen utenfor fengsel.

Fra Ung Ut Årsrapport 2013-2014

IMDi har siden 2009 hatt minoritetsrådgivere i videregående skoler med mer enn 20% elever med minoritetsbakgrunn. Et integreringstiltak som er prøvd ut i videregående skole er "dialogverksted" -samtalegrupper for unge menn med bakgrunn fra patriarkalske kulturer

Om Dialogverksted: (kilde: Omar Drammeh – minoritetsrådgiver)

- Styrke evne og kompetanse til å håndtere konflikter gjennom dialog og positiv kommunikasjon.
- Øke bevisstheten om samfunnsrelaterte spørsmål som menneskerettigheter, likestilling, kjønnsroller og vold i nære relasjoner.
- Styrke selvbilde og selvaktelse, empowerment, ved at de blir bedre kjent med sine følelser og behov i vanskelige situasjoner og øke deltakernes bevissthet og selvinnsikt rundt det å leve sammen i et flerkulturelt samfunn.

Vi forventer de kommunikative og sosiale ferdighetene deltakerne får gjennom å være med i dialogverkstedet vil gi dem verktøy for positiv konflikthåndtering, modning og vekst. Forhåpentligvis vil dialogverkstedet bli en arena for å dekke grunnleggende allmennmenneskelige behov som anerkjennelse, tilhørighet og identitet. Vi vet at en god del unge gutter sliter med å snakke om tankene og følelsene sine, og opplegget har også forventning om å støtte dem og gi dem trygghet til å håndtere bekymringer.

Metode

For å utvikle seg som menneske, trenger ungdommen å oppdage seg selv – og hvilket forhold han står i både til seg selv, til det han lærer og til verden omkring. Opplæringen blir ledet ut fra en helhetspedagogikk, med sikte på å lære positiv kommunikasjon og fredelig konflikthåndtering. Opplæringen tar utgangspunkt i verkstedmetodikk, med vekt på dialog og refleksjon.

Tema

Blant annet følgende tema blir diskutert.

1. Demokrati og dialog
2. Konflikt/konflikthåndtering. Non-violent Communication
3. Kultur, Samfunn og individ
4. Retten til selvbestemt liv: æres relatert vold, vold i nære relasjoner
5. Gutter/ menn som endringsagenter
6. Familiens mange roller: tradisjonsbaserte og moderne samfunn.
7. kjønn, likhet og autonomi

Resultat og erfaring

Dialogverksted i fengsel ble gjennomført og evaluert som samarbeid mellom minoritetsrådgiver ved Kuben videregående skole, IMDi, Grønland voksenopplæring, avdelingsleder for skoleavdelingene i Oslo fengsel, frikjøpt betjent gruppeleder, tilbakeføringskoordinator og Ung Ut.

Det ble gjennomført tre dialogverksted. Hver gjennomføring besto av ni gruppesamlinger for en fast gruppe innsatte.

Det foreligger rapport fra alle gjennomføringene som oppsummert viser at innsatte viste engasjement, viktige tema ble diskutert og det er grunn til å tro at samtalerne bidro til bevisstgjøring og holdningsdannelse.

KRUS har på bakgrunn av erfaringene med dialogverksted i Prosjektet i Oslo fengsel, utviklet veileder og kursopplegg i metoden. Dialogverksted har på denne måten blitt et verktøy til bruk i alle enheter i kriminalomsorgen. KRUS vil i 2017 tilby opplæring for ansatte i kriminalomsorgen som ønsker å bruke metoden. (www.krus-katalogen.no/2017/page/m18321)

Dialogverksted ble presentert en gruppe i Justisdepartementet som et verktøy i arbeid mot radikalisering og voldelig ekstremisme. Det er ikke en metode for avradikalisering, men samtalegruppene kan være med i forebygging av utenforskap, og kan også være arena for identifisering av personer som er sårbare for radikaliseringsprosesser.

I Oslo fengsel har Grønland voksenopplæringssenter (GVO) overtatt drift av dialogverksted, og tilpasset det i sin undervisning- som halvåpen gruppe med ukentlige samtalegruppe/dialogverksted i timeplanen. Lærere ved GVO har gjennomført kurset som ble utviklet på KRUS. IMDi bidro ved å gi GVO mulighet til å bruke minoritetsrådgiver Omar Drammeh som ressursperson i startfasen. GVO ble i 2016 innvilget midler fra Oslo kommune til videre utvikling og drift av dette initiativet.

4 Håndbok om utenlandske statsborgere i kriminalomsorgen

I Oslo fengsel er over 50 % utenlandske statsborgere. Det kan være over 60 ulike nasjonaliteter til enhver tid. Det har vært et udekket behov for samlet kompetanse om utlendingsfeltet i kriminalomsorgen.

I første prosjektperiode søkte Ung Ut om prosjektmidler hos UDI til ansettelse av returrådgiver i Oslo fengsel. Nærmere beskrevet i kapittel 2. Prosjekt Ung Ut, returrådgiverprosjektet og KRUS inngikk samarbeid om utarbeidelse av håndbok om utenlandske statsborgere som skulle benyttes i kriminalomsorgen nasjonalt. Arbeidet med håndboken ble forankret i KDI. Arbeidet med håndboken startet i september 2014.

Arbeidsgruppen for utarbeidelse av håndboken ble ledet av KRUS v/ Hege Bøhm Ottar, videre deltok returrådgiverprosjektet v/ Lars Martin Ørseng og Prosjekt Ung Ut v/ Siv Gaarder. KRUS hadde ansvar for trykking og publisering. Ung Ut leide inn profesjonell bistand fra Figuru a/s til design og layout før trykk. En bredt sammensatt ressursgruppe av tretten personer utvalgt via Kriminalomsorgens regioner ble etablert og det ble gjennomført fire samlinger.

Ung Ut inviterte styringsgruppen til en workshop for å sikre at deres innspill til innholdet kom tidlig som mulig i arbeidsprosessen. Innspill ble innhentet fra arbeidsdrift og importerte tjenester i flere fengsel (skole, helse, fengselspsykiatri) Utkast til håndboken ble oversendt alle de samarbeidende direktoratene i Ung Ut for kvalitetssikring av opplysninger.

Resultat og erfaring

Håndboken ble utgitt som KRUS-publikasjon høsten 2015. Den er distribuert til samarbeidende etater, den brukes i undervisning av fengselsbetjentaspiranter, og den er trykket opp i to opplag. Til sammen er den gitt ut i 1600 eksemplarer.

KRUS tilbyr kurs for ansatte i kriminalomsorgen om utenlandske statsborgere med utgangspunkt i håndboken. Tilbakemelding fra deltakere i kurset er at håndboken er et godt verktøy for praksisfeltet.

Lenke til kurs: <http://www.krus-katalogen.no/2017/page/p-4158>

Tilbakemelding fra UDI er at det registrert færre spørsmål fra kriminalomsorgen etter at håndboken ble lansert. Det antas at kriminalomsorgens ansatte nå finner flere svar på spørsmål om er besvart i håndboken.

Lenke til håndboken: <http://hdl.handle.net/11250/2358042>

1. INNLEDNING

1. Bakgrunn

Arbeidet med denne håndboken startet som et samarbeid mellom KRUS, Ung ut, og returrådgi verprosjektet i Oslo fengsel. Prosjekt Ung Ut (2013-2016) er et forvaltnings-samarbeidsprosjekt mellom Utlendingsdirektoratet, IMDI (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet), Politidirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Bame-, ungdoms og familiedirektoratet, Helse- og omsorgsdirektoratet, Fylkesmannen i Hordaland, Husbanken og Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI). En del av målsetningen til Prosjekt Ung Ut er tilbakeføring, økt forvaltningssamarbeid og kunnskap om utlendingsfeltet.

10

Returrådgi ver i fengsel (2014- februar 2015) var et prosjekt finansiert av UDI, og hadde som målsetning å prøve ut returrådgi verende arbeid med aktuelle innsatte i Oslo fengsel samt økt kunnskap om utlendingsfeltet.

Initiativet til arbeid med håndbok ble drøftet med KDI, og man så potensiale i å lage et praktisk rettet verktøy som kunne komme til nytte for kriminalomsorgen, både i forvaltningssamarbeidet og i det praktiske arbeidet med utenlandske innsatte/omfelle. KRUS ble gitt i oppdrag å lede prosessen og utarbeide håndboken i samarbeid med prosjektene.

For å sikre bred forankring og representasjon fra hele kriminalomsorgen ble alle regioner forespurt om å utpeke personer til en ressursgruppe. Flere regioner har vært svært positive til arbeidet og det ble opprettet en ressursgruppe bestående av 13 personer fra ulike fengsler, friomsorgskontor og regioner. Deres bidrag og innhentet kunnskap fra andre aktører i kriminalomsorgen har vært uvurderlig. Uten deres hjelp hadde det ikke vært mulig å få en praksisnær håndbok.

Hjertelig takk til: Henning Amesen, Liv Marie Beckmann,

Terje Bjørnseth, Ida Lindmo Dekkerhus, Sikkje Folgerø, Kristin Opaas Haugli, Frøydis Holstad, Trond Martinsen, Tor-Martin Pettersen, Carola Becher Ruud, Kristin Sandal, Amvid Sandvik og Linda Tharring. Møtene og diskusjonene i ressursgruppen har vært med på å forme håndboken slik at den på best mulig måte er rettet mot praksisfeltet.

I tillegg til ressursgruppens bidrag har det også vært flere involverte; Kristin Opaas Haugli, Birgitte Storvik, Harald Kjør og Morten Hultgren har bidratt med skriftlige innspill innenfor sine fagfelt. Under flere av kapitlene har vi innhentet kunnskap fra praksisfeltet, blant annet tilknyttet kapitlet om bame som pårørende hvor både bameansvarlige og "For fangers pårørende" kom med viktige bidrag. Det meste av skrivearbeidet er utarbeidet av Lars-Martin Ørseng, Siv Gaarder og Hege Bøhm Ottar (red.)

Takk for bilder vi har fått fra Knut-Erik Rønningen og Kriminalomsorgsdirektoratet.

Hensikten med håndboken er at den skal være lettåttelig og til praktisk hjelp i hverdagsmøtet med utenlandske innsatte. Målgruppen er kriminalomsorgens ansatte, inkludert kolleger fra Importerte tjenester. Målet er at den skal fungere som et oppslagsverk, og at den gir svar på spørsmål og uklarheter som ellers kan stå i veien for målrettet arbeid med innsatte med utenlandsk bakgrunn.

Håndboken skal:

- Styrke kunnskap og forståelse om utlendingsforvaltning, lover og regler
- Bidra til systematisk og tidlig avklaring av utlendingsstatus
- Bidra til målrettet tilbakeføringsarbeid for utenlandske innsatte.

5 Kartlegging av språkbarrierer i Oslo fengsel

Det er en etablert forståelse av at det er stort omfang av språkbarrierer i Oslo fengsel og at det gir mange utfordringer i fengselshverdagen. Det forelå imidlertid ingen faktiske tall. Ung Ut foretok en undersøkelse for å tallfeste omfanget av problemet på en bedre måte.

Vidar Stensønes, betjent ved mottaksavdeling i Oslo fengsel foretok undersøkelsen på vegne av prosjektet. Han kartla innsatte og nyinnsatte i en 8 ukers periode ved å spørre avdelingsbetjenter om deres mulighet til å kommunisere hensiktsmessig med innsatte.

Kontrollspørsmålet som ble brukt i undersøkelsen var:

«Kan du forklare denne innsatte på norsk eller engelsk om hvordan påmeldingssystemet til helseavdelingen fungerer – slik at du tenker at han har forstått det?» (dersom innsatte ønsker å snakke med lege må han skrive seg opp i en bok på avdelingen som sykepleier med jevne mellomrom sjekker)

Resultatet viser at om lag halvparten av alle med utenlandsk bakgrunn har problemer med å kommunisere med ansatte i fengselet om viktige ting. Ansatte erfarer at språkbarrierer fører til en rekke vanskeligheter for både innsatte og ansatte og det er frustrasjon over mangel på mulighet til tolk eller oversetting. I hverdagen løses det ofte ved å bruke andre innsatte eller språkkyndige ansatte, men det fører til andre utfordringer som for eksempel uheldige maktforhold mellom innsatte. Kriminalomsorgen har startet utrulling av skjermtolk-tilbud i noen fengsel. Det er fortsatt et stort udekket behov å fylle.

Fra kartlegging av språkbarrierer i Oslo fengsel april-mai 2016:

Av de 360 innsatte jeg talte, falt 88 inn under kategorien for innsatte med språkproblemer. Det tilsvarer 24,4 prosent. 164 (45,5%) var norske statsborgere, som normalt ikke har språkproblemer i den grad jeg beskrev i introduksjonen, og de kan derfor regnes som fratrekk. Det vil igjen si at 88 av de resterende 196 innsatte (44,9%) kan sies å ha språkproblemer nok til at vi trenger tolk dersom vi skal kunne kommunisere adekvat med dem utover det hverdagslige som «luft», «lunsj» osv.

Vidar Stensønes, avdelingsbetjent Oslo fengsel

Kartleggingen ble sendt til IMDi og KDi til informasjon.

6 Etablering av samarbeid mellom Oslo fengsel og Oslo kommune.

6.1 Oslo fengsel og Bydel Gamle Oslo, samarbeid om unge i fengsel.

Ung Ut har gjennom to år samarbeidet med ungdomshuset Riverside, forebyggende politi ved Grønland politistasjon, SaLTo og barnevernet i bydel Gamle Oslo.

Samarbeidet hadde to målsetninger: Etablere tidlig, tett og kontinuerlig kontakt mellom innsatte fra bydel Gamle Oslo, fengselet og tjenesteapparatet ute. Videre å identifisere flaskehalser og muligheter i samarbeidet.

Organisering av samarbeidet.

Samarbeidet med bydel Gamle Oslo startet i februar 2014 og har vært jevnlig evaluert med tanke på erfaringsinnsamling om utfordringer og muligheter.

Deltakere i arbeidet har vært:

Jaweria Javed, miljøarbeider Ungdomshuset Riverside- SaLTo-prosjekt.

Geir Tveit, leder forebyggende avsnitt Grønland politistasjon

Hanne Kristoffersen, leder ettervernsteamet barnevernet Gamle Oslo

Monica Holmeide Bjørnerud, ettervernsteam barnevernet Gamle Oslo

Fatima Holm, ettervernsteam barnevernet Gamle Oslo

Carl Thomas Skalleberg – leder Ungdomshuset Riverside

Kristin Sandal – tilbakeføringskoordinator Oslo fengsel

Siv Gaarder, Prosjektleder Ung ut.

Ungdomstiltaket Oslo fengsel deltok fram til nedleggelse 1. januar 2016,

Alle de unge med registrert postadresse i bydel Gamle Oslo ble spurt kort tid etter innsettelse om de ønsket besøk og samarbeid med sin bydel. I løpet av to år dreier det seg om ca 20 innsatte. De aller fleste svarte ja til tilbudet, og uttrykte at de satte pris på det. De unge som ønsket det fikk besøk fra miljøarbeider fra bydelen, og det ble satt i gang arbeid med å samle ansvarsgruppe.

Av de unge som har vært tilknyttet samarbeidet med bydel Gamle Oslo har ingen blitt løslatt uten å minimum ha kontaktperson i bydel. De som har lengre opphold i fengselet har tidlig kommet i gang med ansvarsgruppe og plan for soning og løslatelse.

Prosjektet har hatt underveisevalueringer med bydelen og Oslo fengsel med tanke på å finne flaskehalser/utfordringer og muligheter i samarbeidet.

De viktigste løftes fram her:

Utfordring: Tilhørighet til NAV-kontor

Det er forskjell på hvordan ulike deler av NAV fordeler sine saker. I den statlige delen av NAV som erstattet tidligere trygdekontor og Aetat, er det den folkeregistrerte adresse som avgjør tilhørighet. Det er sjelden vanskelig å stadfeste.

Når det gjelder kommunedelen av NAV, som delvis har erstattet de tidligere sosialkontorene i kommunene, er det mer utfordrende. Heretter er disse omtalt som «NAV sosiale tjenester», da det er ordet som gir mening i det praktiske daglige arbeidet.

Hvis den innsatte ikke har aktiv sak ved NAV-sosiale tjenester, vil det være faktisk oppholdssted forut for innsettelse som er avgjørende for hvilket kontor som har ansvar for saken. Det må dokumenteres eller sannsynliggjøres hvor man hadde faktisk opphold. Lenke til NAVs informasjonsbrosjyre om kriminalomsorgen: (<http://docplayer.me/3207003-Nav-med-blikk-pa-kriminalomsorg.html>). I

innsattgruppen er det forholdsvis mange som ikke har fast tilhold noe sted, men bor hos bekjente eller på gaten ol. Når det ikke kan dokumenteres fast tilhold, er det sted for pågrepelse om er avgjørende.

Dette er problematisk. Sosialfaglig ansatte i Oslo fengsel har mange historier om vanskeligheter med å stadfeste rett tilhørighet for innsatte, det kan i noen tilfeller ta flere måneder. I et tilfelle med tvistesak mellom kommuner i to fylker ble samme sak påklaget til begge fylkesmannskontor. Fylkesmenn kom til ulik konklusjon. Når slike tvistesaker skjer samtidig med tidsnød og uforutsigbarhet kan konsekvensene bli at man ikke rekker å komme i gang med samarbeid før løslatelse. Dette er et argument for å starte prosess med kontaktetablering til NAV så tidlig som mulig ved innsettelse. Det er også en problemstilling som bør settes på dagsorden hos beslutningstakere. Kanskje innsatte i fengsel rammes mest av denne problematikken, da denne gruppen antakelig oftere enn andre er utenfor etablerte boformer.

Utfordring: Uforutsigbare løslatelser fra varetekt

Ung Ut foretok en telling over en 3 mnd periode våren 2014. Ved å gå gjennom data for innsettelse, løslatelse og journalnotater for de unge innsatte er konklusjonen:

- Ca halvparten av unge varetektsinnsatte ble løslatt fra varetekt uten pådømmelse,
- Ca halvparten av disse løslatelsene fra varetekt skjedde på ordre fra politiet, ikke i fengslingsmøte – altså uforutsigbart og med timers varsel.

Varetekt er tingrettens avgjørelse som gir politiet tillatelse å holde en person i fengsel under etterforskning av straffbart forhold. Lovens forutsetning er at det straffbare forholdet har strafferamme på minst 6 mnd. Videre må ett av tre kriterier være tilstede: Fare for bevisforspillelse, fare for gjentakelse eller at forholdet er alvorlig og det vil virke støtende om den siktede var fri. Varetektsfengsling blir gitt for en periode av 1-12 uker om gangen, og kjennelsen kan ankes. Dersom grunnlaget for varetekt faller bort underveis, skal den innsatte straks løslates. Dette skjer ofte. I praksis vil det si at politiet sender en ordre om løslatelse til fengselet, og den innsatte settes fri innen en time eller to. Ung Ut foretok en telling som viste at omtrent halvparten av løslatelser fra varetekt skjer på denne måten. Altså uforutsigbart for den innsatte, for fengselet og for hjelpeapparatet ute. Det er vanlig at løslatelser etter ordre kan skje på ettermiddagstid, også mot helge- eller fridager. Mange innsatte som løslates vil trenge midlertidig hjelp til mat og bopel, men vil ikke rekke NAV-kontorets åpningstid. Det er ikke uvanlig at innsatte uten bolig og

annen oppfølging bokstavelig talt settes på fortauet i Åkebergveien en fredag ettermiddag med lite annet enn klærne han ble arrestert i. Det skjer også med unge innsatte. I slike tilfeller har ingen ansvar for at den unge har en plan for hvor han skal sove eller hvor han skal få penger til mat.

Problemstillingen er et argument for at fengselet straks ved innsettelsen må etablere kontakt med tjenesteapparatet ute, og at tjenesteapparatet på sin side må ha kunnskap om at uforutsigbare løslater kan finne sted. Problemstillingen bør også løftes til det andre aktørene i straffekjeden; politiet og domstolene. Det er lett å se at praksisen med uforutsigbare løslatelser, særlig utenfor kontortid er uforenlig med god tilbakeføring eller kriminalitetsforebygging. En løsning kan være at politiet tar et større ansvar for den innsattes sosiale situasjon ved uforutsigbare løslatelser.

Utfordring: Uoppgjorte straffesaker under og etter straffegjennomføring.

Bakgrunnen for denne problemstillingen er politiets trekkregler for straffesaker. Ansvar for et straffbart forhold fordeles som regel basert på geografi eller forholdets karakter. Stedet hvor det straffbare forholdet er begått er bestemmende for hvilken politistasjon som skal etterforske og påtale den videre saken. Eventuelt kan saken trekkes til spesialavsnitt som for eksempel ved drap eller organisert kriminalitet. Dersom en person har begått flere straffbare forhold, vil altså sakene kunne etterforskes og pådømmes uavhengig av hverandre. Dette fører til en vanlig problemstilling i kriminalomsorgen, nemlig uoppgjorte straffesaker under straffegjennomføringen eller ved løslatelse.

Uoppgjorte straffesaker under straffegjennomføring fører til uforutsigbarhet med hensyn til hvor lenge han i praksis skal være i fengsel, og det gir store utfordringer for progresjon i straffegjennomføringen og i tilbakeføringsarbeidet.

Uten dato for løslatelse er det ikke mulig å planlegge for bolig og arbeid i god tid. Det blir svært vanskelig å benytte kriminalomsorgens egne progresjonstilbud, for eksempel overføring til behandlingsinstitusjon etter straffegjennomføringslovens §12. Det er vanskelig å få pasientrettighet til rusbehandling dersom det er uavklart om innsatte må tilbake i fengsel underveis i behandlingsforløpet. Overføring til fengsel med lavere sikkerhet blir vanskelig på grunn av kapasitetsplanlegging og risikovurdering. Innsatte med uoppgjorte straffesaker blir derfor ofte sittende i høysikkerhetsfengsel i stedet for å få progresjon.

Prøveløslatelser innvilges ikke dersom det er sannsynlig at uoppgjort straffesak pådømmes før endt tid. Dersom innsatte blir frifunnet for de nye forholdene har han kanskje sonet lengre enn ellers nødvendig ut fra sikkerhetshensyn.

Dersom den innsatte løslates før de nye straffbare forholdene er pådømt, vil han løslates til en ventetids-situasjon som også er uforutsigbar. Det er vanskelig å etablere seg med bolig og arbeid og holde på motivasjon når man venter på ny rettsak og kanskje nytt fengselsopphold.

Unge innsatte beskrive denne situasjonen som demotiverende, som man aldri kommer seg ut av en ond sirkel. De gir uttrykk for det er større fare for å begå ny kriminalitet når man uansett ikke får startet med blanke ark. Denne problemstillingen har prosjekt Ung Ut og forskningsprosjektet «Ungdom, straff og veien videre» presentert i to forskningskonferanser. En artikkel om temaet vil bli publisert i løpet av 2017. Her har begrepet «ventetidskriminalitet» blitt introdusert. Lenke til Nordisk samarbeidsråd for kriminologi - forskningskonferanse: <http://www.nsfk.org/Page/ID/542/Research-Seminar-Report-57>

De praktiske følgene av uoppgjorte straffesaker fører til omkostninger for den innsatte, for kriminalomsorgens kapasitetsutnyttelse og sannsynligvis for samfunnsøkonomi og sikkerhet, ved at tilbakeføringsarbeid blir forhindret. Det viser at politiet er en viktig aktør i tilbakeføringsarbeidet, og er argument for at kriminalomsorgen må etablere tidlig kontakt for å bidra til at sakene samordnes. Politiet

har stor påvirkning på kriminalomsorgens mulighet til å tilbakeføre og forebygge ny kriminalitet, og bør ta større ansvar for sin rolle i dette.

Mulighet: Barnevernets rolle overfor unge voksne i fengsel

Ung Ut foretok en kartlegging av alle under 23 år med norsk tilhørighet på en gitt dato høsten 2013:

Det var 27 innsatte.

18 hadde hatt vedtak av barnevernet før fylte 18 år.

9 hadde ikke hatt vedtak fram mot fylte 18 år. Av disse var noen forholdsvis nye i Norge

3 hadde fortsatt oppfølging av barnevernet etter fylte 18 år.

For noen av de utskrevne var det slik at barnevernet selv tok initiativ til å skrive 18 åringen ut. Andre opplevde at barnevernet gradvis ble borte uten at de hadde noen opplevelse av ha blitt utskrevet.

Presiserer at dette er hva innsatte svarer på spørsmål om deres erfaringer med barnevern, det er ikke gjort videre undersøkelser i hver enkelt sak.

Kartleggingen indikerer at svært mange unge innsatte har barnevernet inne før 18 års alder, men at nesten ingen har oppfølging etter 18 år. KRUS ved forskningsprosjektet «Ungdom, straff og veien videre» gjorde en kvalitativ studie hvor 25 gutter i målgruppen bl.a ble spurt om sin historie med hjelpeapparatet. Denne undersøkelsen bekrefter inntrykket av at unge i fengsel i stor grad er tidligere barnevernsbarn, og at mange opplever å ha et fragmentert hjelpetilbud etter fylte 18 år. Kilde: masteravhandlingen «Der blodet bruser og ting skjer» <http://hdl.handle.net/11250/2423048>

Barn som er under barnevernets omsorg har rett til oppfølging til fylte 23 år. Dersom omsorgen avsluttes ved fylte 18 år, skal det begrunnes faglig. Den unge selv bestemmer om han fortsatt ønsker oppfølging. Mange vil kanskje frigjøre seg fra barnevernet når man fyller 18, og sier derfor nei til oppfølging. Barnevernet har ansvar for å sørge for at den unge blir spurt om han «angrer» og likevel ønsker oppfølging, og det skal åpnes sak igjen dersom den unge har behov for det.

Kilde: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/rundskriv/2011/rundskriv_tiltak_barnevernsloven.pdf

Det kan antas at ungdommene som kommer i fengsel er de mest krevende hvor tiltakene i barnevernet ikke strekker til, og at tiltak ofte avsluttes ved 18 år. Den samme gruppen er kanskje de aller mest sårbare med stort behov for kontinuitet i omsorg. Nettopp disse ekstra sårbare ungdommene opplever at hjelpetilbudet er fragmentert.

Kanskje ligger det et potensiale i mer systematisk undersøkelse om den unge ønsker å gjenoppta kontakt med barnevernet når de har kommet i fengsel.

Prosjektet har løftet problemstillingen frem gjennom utarbeidelsen av SaLTo-veilederen «oppfølging og tilbakeføring av unge innsatte i Oslo fengsel». Se kapittel 6.2.

Informasjon om «angrefrist» i barnevernet er også tatt med i informasjonsheftet «Prison for dummies» for å bidra til at innsatte selv kan ta initiativ til å kontakte barnevernet om han ønsker det. Se kapittel 7.2

Mulighet: Fengsel er god arena for relasjon og samarbeid

Historien om A -En ung gutt fra gamle Oslo

A vokste opp på Tøyen, eldst av syv søsken. Hans barndom var preget av vold, emosjonell og materiell nød. Barnevernet overtok omsorgen. Seks søsken ble plassert i fosterhjem. A ble plassert på institusjon. Da var han 16 ½ år. A fant seg aldri til rette og skrev seg ut av barnevernet den dagen han fylte 18 år. Hans problemer eskalerte. Han ruset seg tungt og var ofte involvert i alvorlig vold- og vinnings kriminalitet. 18 år og 4 mnd ble han fengslet og fikk dom på 1 år.

I Oslo fengsel hadde han en krevende start. Etter avrusningen fulgte massiv angst, depresjon og mye sinne. Han slet med samvittighetskvaler og hadde lave tanker om egen verdi.

Fengselet viste seg å bli en arena for A som kunne tilby ro etter en lang periode med indre og ytre kaos. Fengselet bød på struktur, rutine, vennlighet og en nysgjerrighet på hvem han var og hva han trengte for å kunne velge en annen sti. Han ble sett og fikk mulighet til å vise frem andre sider av seg selv. A har betydelige utfordringer knyttet til rus, vold og sinne, men er også en omsorgsfull, energisk, høflig gutt med sterk personlighet.

Takket være fengselet viste A vilje til å prøve å ta imot hjelp og ettervern. Barnevernet ble invitert inn i tett samarbeid med fengselets ungdomsteam og fengselspsykiatrisk poliklinikk. Ved løslatelse hadde A skoleplass, bolig, arbeidsavklaringspenger og ansvarsgruppe. En lang stund gikk det etter planen. Men det var skjørt. Han mistet skoleplassen. Han hadde uoppgjorte saker og måtte igjen i rettsak og fengsel.

I skrivende stund er A igjen i arresten. Nedbrutt, deprimert og svært skuffet over seg selv. Han har et genuint ønske om å

komme seg videre og ut av et destruktiv livsstil, men finner det vanskelig. Ønsket om penger og ikke minst tilhørighet veier tungt. Det er tøft å skulle snu ryggen til et miljø som har tilbudt beskyttelse, vennskap og samhold.

A drømmer om å kunne starte egen bedrift og jobbe med biler. Han ønsker seg familie og dager uten angst og depresjon. Han har en lang vei å gå og vil trolig igjen feile, men han gir ikke opp.

Det er nå det er viktig å ikke slippe taket! Han vil trenge minst en person som tror på han. Som kan tilby råd og praktisk hjelp. En som kan bidra til å skape en mening og rød tråd i hans hverdag og som kan bære håpet når alt er svart og virker håpløst.

Fengsel kan tilby gutter som A å finne ro i kaoset og få tid og rom til refleksjon og nyorientering. Der inntrykkene og rammene er begrenset må man vende blikket innover.

Min erfaring er at de beste samtaler har man ofte i fengselet.

Vi som jobber med gutter som A bør bruke tiden i fengsel for alt det er verdt. Ikke ta pause, men bruke den unike muligheten til å skape øyeblikk hvor tanker kan sås om at det kommer flere veivalg og muligheter.

Monica Holmeide Bjørnerud, fagkonsulent. Grønland politistasjon

Uten å underslå negative konsekvenser av frihetsberøvelse, har prosjektet fokusert på fengselsopphold som anledning for å utvikle god relasjon. Den unge er rusfri, tatt ut fra sin kanskje hektiske hverdag. Har faste rammer og regelmessig mat og søvn. Det kan være mange timer overlatt i eget selskap. Noen innsatte uttrykker at de i fengsel begynner å bli kjent med seg selv på en annen måte som rusfri. I fengsel ses tilværelsen i annet perspektiv og for mange gir det anledning til å uttrykke at man ønsker seg noe annet i livet.

Det er ikke uvanlig med uttalelser fra ansatte i tjenesteapparatet ute om at de blir kjent med innsatte på en annen måte.

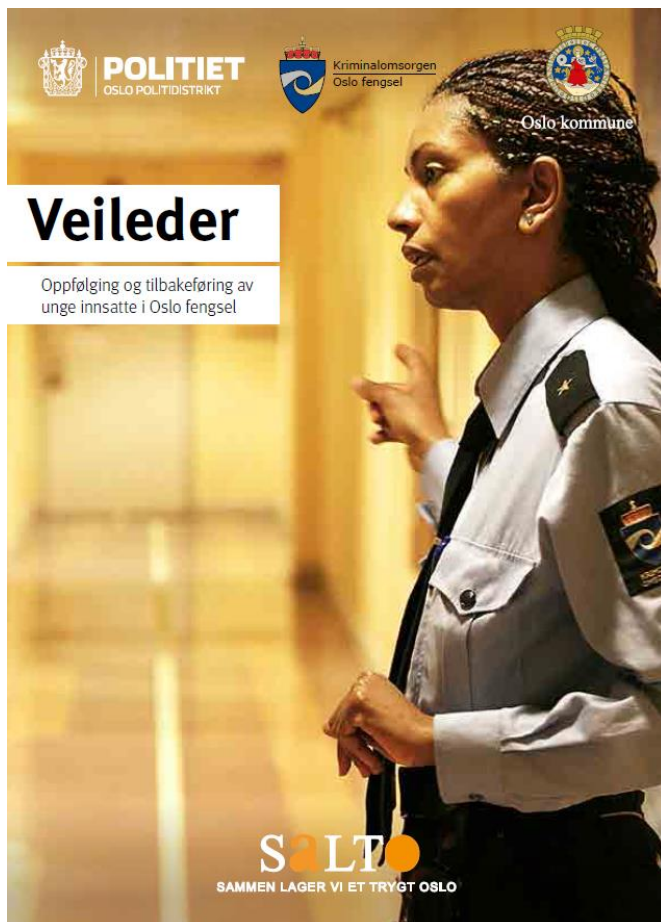
Det kan være stor gevinst i å utnytte denne muligheten på en systematisk og hensiktsmessig måte.

Prosjekt Ung Ut har løftet fram fengsel som viktig samarbeidsarena i flere fora.

Prosjektet hadde et innlegg i internasjonal Positive Deviance konferanse i København i Oktober 2016. Prosjektet ble også tildelt læringsverksted og utviklingsverksted på 4partkonferansen som ble arrangert i samarbeid mellom kriminalomsorgen, helsedirektoratet, fylkesmannen i Hordaland og Arbeids og velferdsdirektoratet i november 2016, hvor fengsel som samarbeidsarena var tema.

Prosjekt Ung ut og Riverside v/ Carl Thomas Skalleberg presenterte samarbeidet for politirådet i Oslo i april 2016. Det ble redegjort for samarbeidet, flaskehalsen og muligheter som nevnt over, med spesielt fokus på politiets rolle i arbeid med varetektsinnsatte.

6.2 Veileder for samarbeid om unge innsatte- Oslo fengsel og Oslo kommune

Samarbeidet med bydel Gamle Oslo synliggjorde potensialet i systematisk samarbeid mellom fengsel, kommunale tjenester og politi. SaLTO og prosjektet samarbeidet om å utvikle en veileder med rutinebeskrivelse for hvordan fengsel, tjenesteapparatet i kommune og politi skal samarbeide idet en ungdom fra Oslo settes i Oslo fengsel.

Veilederen med rutinebeskrivelse er utarbeidet av en arbeidsgruppe som ble ledet av Ove Kristoffersen - SaLTO sekretariatet

Arbeidsgruppen for øvrig:

Kristin Sandal, tilbakeføringskoordinator i Oslo fengsel

Elisabeth Lundstrøm, SaLTO koordinator i Gamle Oslo

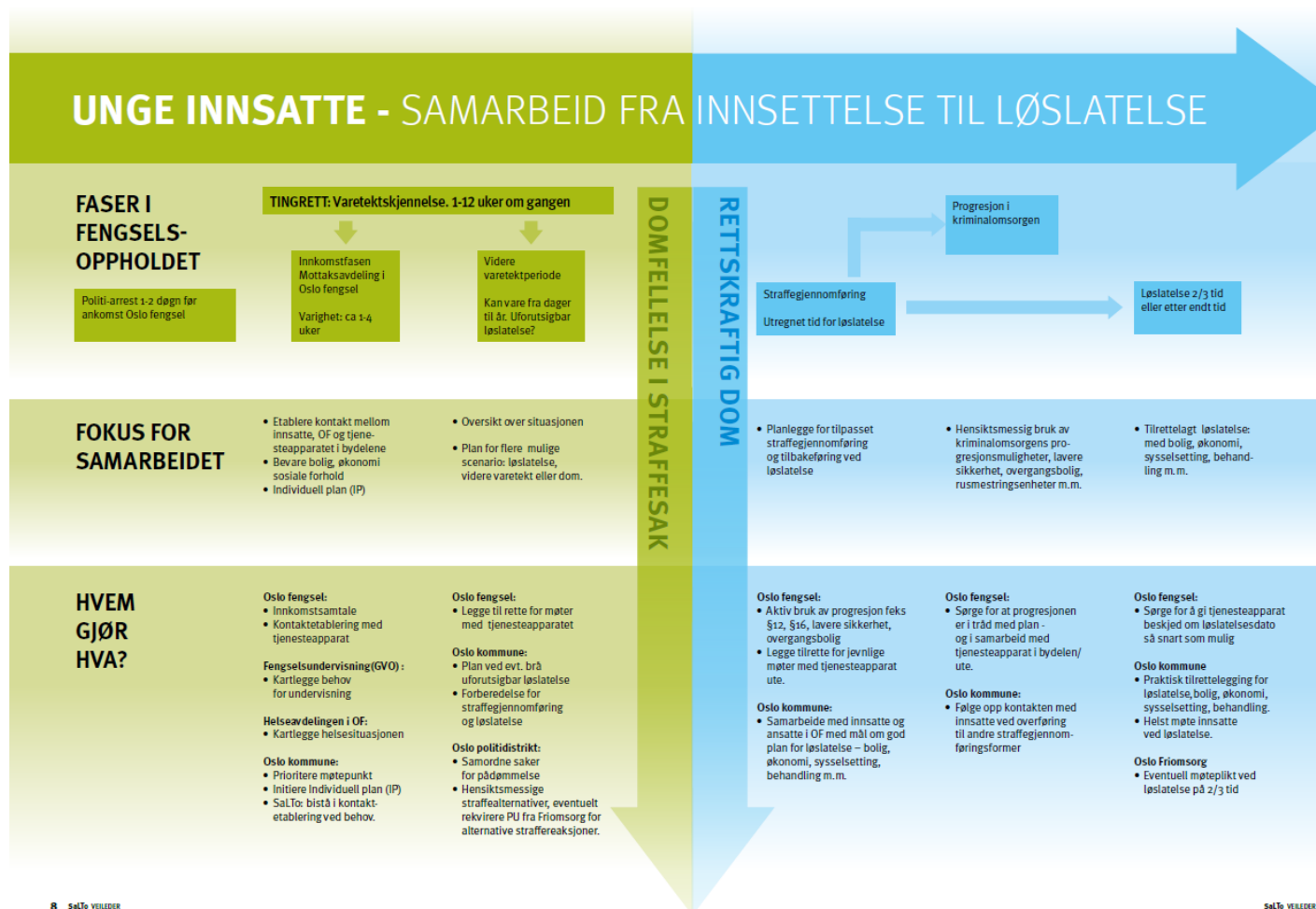
Hege Hansen, SaLTO-koordinator i Søndre Nordstrand.

Eva Storm Bohnhorst, sosialfaglig ansatt i Oslo fengsel

Siv Gaarder, Prosjektleder i Ung Ut

Arbeidet med SaLT-to-veilederen ble påbegynt i februar 2016, sendt på høring i SaLT-to-nettverket og Oslo fengsel på sommeren, og publisert november 2016

Kilde: <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/prosjekter/salto-sammen-lager-vi-et-trygt-oslo/dokumenter-og-rapporter-salto/>

7 Utvikle praksis for tilbakeføring i Oslo fengsel

Bakgrunn

Oslo fengsel har mange innsatte i varetekt. Sittetiden er fra et par døgn til over et år. Det er også mange som soner korte dommer og de fleste som settes inn i Oslo fengsel løslates innen 3 mnd.

Mange av løslatelsene skjer uforutsigbart med få timers varsel. Kartlegging viste at mange varetektsinnsatte løslates uten at det har vært igangsatt systematisk tilbakeføringsarbeid i fengselet.

I første fase arbeidet prosjektet for å styrke tilbakeføringsarbeidet ved avdelingen i Oslo fengsel som har tilknytning til skolen. Målet var å implementere praksis med systematiske trekantsamtaler og fremtidsplan for unge innsatte på avdelingen.

I siste fase flyttet prosjektet innsatsen til mottaksavdelingene i Oslo fengsel. Målet var å utvikle praksis for systematisk og tidlig kontaktetablering mellom innsatte og tjenesteapparatet ute.

Telling om sittetid og tilbakeføringsarbeid for innsatte i målgruppen over en 6 ukers periode i 2014.

35 løslatte totalt. 7 fra dom, resten fra varetekt.

De fleste varetektsinnsatte ble løslatt på kort varsel, og uavhengig av fengslingsmøtene.

De 7 som ble løslatt fra dom hadde alle en dokumentert plan for løslatelsen.

28 av de totalt 35 innsatt i kartleggingen hadde sittetid 3 mnd eller mindre.

Ingen av disse hadde dokumentert oppfølging av kontaktbetjent eller kontakt med hjelpeapparatet ute.

Med andre ord var arbeid med tilbakeføring fraværende for 80 % av de løslatte i målgruppen.

Dette illustrerer problematikk rundt varetekt.

- *Uforutsigbar løslatelse, løslatelse på svært kort varsel, kort sittetid*
- *Fengselet mangler rutiner for å fange opp denne gruppen innsatte.*

7.1 Tilbakeføringsarbeid ved «skoleavdelingen» i Oslo fengsel

I Oslo fengsel avd B er det en avdeling som er knyttet til Grønland voksenopplæringssenter (GVO) hvor de fleste innsatte som er elever ved skolen sitter. På grunn av tilknytningen til skolen har avdelingen ofte flere unge innsatte. Prosjektets samarbeid med «skoleavdelingen» i OF startet i januar 2014 og ble avsluttet våren 2015

Mål:

- Alle innsatte i Ung Uts målgruppe skal innen 3 uker etter innkomst på avdeling ha samtale med sin kontaktbetjent om fremtidsplan.
- Alle innsatte i Ung Uts målgruppe skal få trekantsamtale med sin kontaktbetjent og sosialkonsulent eller Ung Ut v/ prosjektmedarbeider.

Sosialkonsulent deltar når det er innsatte som skal bo i til Norge etter løslatelse, Ung Ut deltar når det er utenlandske statsborgere som sannsynligvis ikke skal tilbakeføres til Norge.

- Mål for innsatte som tilbakeføres til Norge: Ta kontakt med eller etablere ansvarsgruppe samt gjennomføre ett eller flere ansvarsgruppemøter i fengselet.
- Mål for innsatte som ikke skal tilbakeføres til Norge: Avklare oppholds-status, skape mest mulig forutsigbarhet med hensyn til hjemreise eller uttransport

Trekantsamtaler er et etablert begrep i Oslo fengsel. Det er samtale mellom innsatte, kontaktbetjent og sosialkonsulent. Det er kontaktbetjenten som er ansvarlig for oversikt og fremdrift i tilbakeføringsprosessen. Trekantsamtalene skal sikre at kontaktbetjenten får veiledning og at arbeidet kvalitetssikres.

Resultat og erfaring

Det har vært utfordrende å få til systematiske trekantsamtaler. Kontaktbetjenter har mange rutineoppgaver og lite mulighet til å være borte fra avdeling i særlig grad. I tillegg kan betjenter på kort varsel omdisponeres til andre avdelinger eller oppgaver. Det er ikke samtalerom eller egnede lokaler i umiddelbar nærhet til avdelingen.

En løsning ble å legge avtalte trekantsamtaler til overlappingstiden når det er mange betjenter på vakt, eller avtale med dagbetjent slik at denne overtok avdelingstjenesten.

Rutinen må forankres hos leder. Dersom det ikke signaliseres tydelig at tilbakeføringsarbeid er en prioritert oppgave i avdelingen, kan systematiske trekantsamtaler raskt bli nedprioritert i forhold til andre oppgaver.

Språk var hindring i forhold til noen av de utenlandske innsatte. Dersom det var vanskelig å kommunisere med innsatte på engelsk/norsk var det ikke mulig å gjennomføre trekantsamtale. I noen tilfeller drøftet Ung Ut og kontaktbetjent likevel saken og tok for eksempel kontakt med politi/PU for å skape forutsigbarhet i prosess rundt uttransport.

Resultater ved sluttrapportering er at rutinen med obligatorisk trekantsamtale med kontaktbetjent og sosialkonsulent i stor grad følges for unge med norsk tilhørighet. Sosialkonsulent tar i de fleste tilfeller ansvar for å etablere kontakte med innsattes ansvarsgruppe dersom det ikke allerede er på plass.

Systematiske trekantsamtaler med utenlandske innsatte er ikke videreført. Fra prosjektets side er det ikke gjort forsøk på å implementere systematisk tilbakeføringsarbeid med utenlandske statsborgere spesielt. Det vil være en stor oppgave og vil kreve prioritert innsats for å heve kunnskapsnivået blant ansatte og etablering av samarbeid med utlendingsforvaltningen. Det bør gis retning til dette arbeidet fra sentralt hold i kriminalomsorgen. Se «sammendrag erfaringer og anbefalinger» pkt 1

7.2 Tilbakeføringsarbeid i mottaksavdelingene i Oslo fengsel.

I Oslo fengsel er det tre mottaksavdelinger hvor alle nyinnsatte starter sitt opphold. Det skjer opptil 1500 innsettelse pr år i Oslo fengsel, det utgjør ca 10 % av alle innsettelse i Norge. I mottaksavdelingene skal innsatte oppholde seg en tid før de blir sluset videre til andre avdelinger i fengselet. Mottaksavdelingenes oppgave er å stabilisere innsatte, håndtere kriseperioden ved innsettelse. De ansatte er trent i å fange opp faresignaler for selvskaade og selvmord, og har øye for å vurdere hvilken avdeling som er mest hensiktsmessig å flytte innsatte til.

Mottaksavdelingen har rutiner for gjennomføring av inkomstsamtaler.

Innkomstamtale 1 skal gjennomføres innen 24 timer av betjent, med fokus på umiddelbare behov, selvmordsfare og øvrig helsesituasjon. Helseavdelingen i fengselet gjennomfører i tillegg en egen inkomstamtale for helsekartlegging av alle nyinnsatte.

Innkomstamtale 2 skal gjennomføres innen 72 timer. Hensikten er å gi informasjon til innsatte og kartlegge om innsatte trenger hjelp i forbindelse med sin situasjon ute. Samt vurdere hvilken avdeling i fengselet som er mest hensiktsmessig for den innsatte.

Innkomstamtalene registreres i journal og de gjennomføres innenfor tidsfristene i stor grad.

Gjennomgang av journalnotater fra innsamtsamtale 2, viste at samtalene enten ikke fulgte den standarden som i utgangspunktet var bestemt, eller at ikke journalføringen var tilstrekkelig. Ikke uvanlig med korte og lite informative journalnotater. For eksempel bare «innsamt 2 ok» eller «Førstegangsinnsett, røyker, høflig og grei kar. Intet spes.» etter samtale. Dette selv om den innsatte er ung, mistenkt for alvorlig kriminalitet, kanskje har rusproblemer, mangler bolig, og er utenfor jobb/skole.

Undersøkelse viste at samtaleguiden som var utarbeidet for innsamtsamtale 2 ikke ble brukt. Flere betjenter gav uttrykk for at de ikke visste at samtaleguiden eksisterte. Andre gav uttrykk for at de ikke hadde behov/ønske om å bruke samtaleguiden da den ble oppfattet som omfattende og at det kom til å bli for tidkrevende.

Ved undersøkelse kom det frem at betjentene hadde ulik forståelse og lite bevissthet rundt hensikten med innsamtsamtale 2. Samtalene ble i stor grad ble gjennomført innen tidsfristen på 72 timer, avkrysset som utført på skjema og registrert i journalsystemet. Motivasjon for betjentene til å gjennomføre innsamtsamtale 2 virket å være lojalitet mot selve rutinen.

Betjentene på mottaksavdelingene hadde ulike grunner til at innsamtsamtale 2 ikke ble brukt til kartlegging og kontaktetablering med tjenesteapparatet:

- Manglende kunnskap og oversikt over forvaltningssamarbeidspartnere.
- Stor arbeidsmengde, ikke tid til lange samtaler.
- Mange innsatte er ikke motivert til å snakke med betjent og/eller til å ta tak i sin situasjon
- Mange innsatte kan ikke norsk eller engelsk og har ikke tilhørighet i Norge.

Prosjektet så mulighet og behov for mer systematisk og tidlig kontakt mellom innsatte og tjenesteapparat ute, og inviterte mottaksavdelingene til samarbeid.

Prosjektet planla og igangsatte en organisasjonsutviklingsprosess med involverende tilnærming som idemessig grunnlag. Ut fra tro på at bærekraftig endring må ha utspring i de som skal utføre praksisen, var prosjektets mål at ansatte på mottaksavdelingene selv oppdaget viktigheten av kontaktetablering ved innsettelse og følgelig få ønske og motivasjon til å utvikle egen praksis.

Organisering

Prosjektet hadde prosess-støtte fra Kristin Skåre, AV-direktoratet, og veiledning fra Lars Thuesen og Mark Munger. Prosessen hadde teoretisk forankring i kollaborative og styrkebaserte tilnærminger.

Prosjektleder og tilbakeføringskoordinator har selv noe teoretisk og praktisk grunnlag etter gjennomført prosesslederutdanning hos Lent A/S.

Ut fra valg av tilnærming har det vært vesentlig å involvere interessenter på tvers av sektorer og nivåer

Det ble etablert en egen arbeidsgruppe for innsatsen på mottaksavdelingene, kalt «Utviklingsteamet»:

- Dag Roar Kaldahl, avdelingsleder avd. 9 +10.
- Svein Rones, avdelingsleder avd. 7
- Inger Marie Ulsanden, fengselsbetjent på dagtid, avd 7
- Christine Buch, fengselsbetjent på dagtid, avd 9 +10
- Jehona Kozmaqi, fengselsbetjent i turnus, avd 7
- Birgitte Kristoffersen, fengselsbetjent i turnus, avd 9 +10
- Caroline Løsåmoen, sosialkonsulent
- Kristin Sandal, tilbakeføringskoordinator.

Senere i prosessen har også fengselets NAV-veileder, Tone Bremnes, og Eva Bohnhorst, tidligere miljøterapeut i ungdomstiltaket Oslo fengsel deltatt i arbeidet.

Representanter fra tjenesteapparatet ute har vært tilknyttet utviklingsarbeidet i mottaksavdelingene, og har deltatt i arbeidsmøter og i ulike arrangementer.

De mest sentrale eksterne deltakerne har vært:

- Elisabeth Lundstrøm, SaLTo-koordinator, Gamle Oslo
- Geir Tveit, leder forebyggende avdeling, politiet på Grønland
- Hanne Kristoffersen, barnevernet i Gamle Oslo, leder for ettervernsteamet
- Monica Bjørnerud, barnevernet i Gamle Oslo, ettervernsteamet
- Fatima Holm, barnevernet i Gamle Oslo, ettervernsteamet
- Jaweria Javed, miljøarbeider, ungdomshuset Riverside, SaLTo-prosjekt
- Carl Thomas Skalleberg, ungdomshuset Riverside, leder
- Hege Hansen, SaLTo-koordinator, Søndre Nordstrand.
- Trond Martinsen, seniorrådgiver Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter, tilknyttet forskningsprosjektet "Ung Straff og veien ut"
- 8 innsatte til sammen har vært involvert som gruppedeltakere i ulike arrangementer og har representert brukerstemmen i prosessene.
- Retretten og WayBack har også deltatt som representant for brukere.

Milepæler

18. juni 2015 Forankringsmøte med ledelsen

Deltakere i møtet var assisterende fengselsleder, avdelingsledere for mottaksavdelingene, dagbetjentene i mottaksavdelingene, tilbakeføringskoordinator, sosialkonsulent tilknyttet mottaksavdelingene. I tillegg deltok Kristin Skåre, AV-direktoratet og Lars Thuesen, Welferd improvement network .

Prosjektet la fram funn og erfaringer fra samarbeidet med bydel Gamle Oslo, tydeliggjorde betydning av tidlig kontakt mellom innsatte og tjenesteapparatet og viste til interesse fra SaLTo-nettverk om å fokusere mer på unge innsatte i Oslo fengsel.

Prosjektet fikk forankring hos ledelse og avdelingsledelse til å gå i gang med et utviklingsarbeid med mål om tidlig kontaktetablering, og det ble satt sammen utviklingsteam.

3.september 2015 - Oppstartsmøte for utviklingsteam

Utviklingsteamet og samarbeidsteamet fra Gamle Oslo deltok, samt sosialkonsulent, og forskingsprosjekt på KRUS og representant for innsatte. Møtet ble planlagt og gjennomført med involverende målsetning. Prosjektet ønsket at utviklingsteamet skulle bli kjent med tjenesteapparatet ute, og at potensiale i systematisk og tidlig samarbeid skulle bli tydeliggjort. En ung innsatt fortalte om sitt møte med ulike fengsel, og den innsattes opplevelser av samarbeid/manglende samarbeid ble synliggjort ved å tegne opp en «brukerreise».

1. desember 2015 - Workshop

Prosjektet arrangerte en workshop i Oslo fengsel hvor alle betjentene i mottaksavdelingene ble frikjøpt til deltakelse. Deltakerne for øvrig var representanter fra tjenesteapparatet ute, sosialkonsulenter i Oslo fengsel, importerte tjenester i Oslo fengsel, representanter for innsatte og representanter fra KRUS. Til sammen var det ca. 50 deltakere.

Kristin Skåre og en studentgruppe fra AI-studiet (Appriciative Inquiri) ved høgskolen i Vestfold bisto prosjektet med planlegging og fasilitering av workshopen.

I workshopen laget de ansatte ved mottaksavdelingen selv en prioritert liste over tiltak de ønsket prosjektet skulle jobbe med.

Januar – april 2016 - Arbeidsfase

Denne perioden var en arbeidsfase med utgangspunkt i handlingsplan fra workshop 1. desember. Det ble gjennomført møter med utviklingsteamet, også sammen med samarbeidsaktørene fra Gamle Oslo om:

- behov for informasjonsmateriell til ansatte om tjenesteapparatet ute
- behov for informasjonsmateriell til innsatte om muligheter under fengselsoppholdet
- behov for bedre rutiner rundt kontaktrestriksjoner i varetekten
- utarbeidelse av samtalemal for inntakssamtalene
- kartlegging av språkbarrierer

Det ble arrangert møte hos NAV Gamle Oslo og med Vic-gruppen i Oslopoliti for kompetanseutvikling og samarbeid, og deltakelse i Åpen arena.

Arbeidet i utviklingsteamet førte til avdekking av feil praksis i Oslo fengsel: Innsatte med restriksjoner i varetekten har vært forhindret fra å kontakte offentlig myndighet uten tillatelse fra politiet. Dette er i motstrid til straffeprosesslovens §186, hvor det står at offentlig myndighet er unntatt fra kontaktforbudet. Dette var en viktig oppdagelse og førte til at et hinder for tidlig kontaktetablering kunne ryddes av veien.

6.april. 2016 «Fot i bakken» - oppsummering og innspill til veien videre

Alle som har vært involvert i de ulike delprosjektene i Ung Ut, ble invitert for å oppsummere prosjektet. Dette skulle bidra til å gi alle deltakerne oversikt over helheten i prosjektet, og mulighet til innspill for videre implementering.

Møtet ble organisert som world-cafe, hvor deltakerne roterte mellom bord hvor hvert bord hadde et av delprosjektene som tema. De ulike temaene var håndboken, dialogverksted, utvikling av samarbeid med Oslo kommune, utvikling av inntakspraksis ved mottaksavdelingene.

April 2016 Avdelingsmøter for mottaksavdelingene

Prosjektet ble tildelt tid på avdelingsmøtene for alle mottaksavdelingene.

Målet var at ansatte i mottaksavdelingene skulle øke bevisstheten om mål og hensikt med inntakssamtalene, og få forståelse av hva inntakssamtalen betyr i en større sammenheng. Det ble organisert gruppeoppgaver med spørsmål: Hva skal være bedre etter at inntak 2 samtalen er gjennomført? -for fengselet, for innsatte, for kriminalomsorgen og for samfunnet.

April – juli 2016 Utprøving av forbedret inntakssamtale

Prosjektleder, sosialkonsulent og Nav veileder i fengsel organiserte seg som et ressursteam som var tilgjengelig for deltakelse i alle inntak 2 samtaler for å prøve ut ny samtalemal. Dette for å gi veiledning og styrke betjentenes kunnskap om tjenesteapparatet ute.

Erfaringer: Kontaktetablering mellom innsatte og tjenesteapparat ble gjennomført når sosialfaglig person var med i inntakssamtalen. Det var den sosialfaglige personen selv som i stor grad tok kontakten ut. Det var individuelle forskjeller på hvordan betjentene tok imot muligheten til veiledning. Noen viste tegn til motstand med å ha med en sosialfaglig person i inntakssamtalen, andre uttrykte positiv reaksjon på

tilbud om deltakelse. Det var i stor grad de sosialfaglige personene som tok initiativ til å være med i inntakssamtalene, ved å møte opp eller ringe avdelingen for å tilby eller be om å være med i samtalene. Ved evaluering i ressursteamet ble det uttrykt en opplevelse av at det jevnt over ikke var stor entusiasme på avdelingene for å endre egen praksis rundt samtalene, men at det var enkelte betjenter som uttrykte at de synes arbeid med de unge var meningsfylt og viste forståelse for at tidlig samarbeid med tjenesteapparatet ute var viktig.

Gjennomgang av journalføringene i utprøvningsperioden viste også individuelle forskjeller mellom betjentene. Noen journalnotater var fortsatt mangelfulle bla med tanke på kontaktinformasjon til tjenesteapparatet ute. Noen journalnotater var informative og utfyllende og viste at det var spurt etter kontaktpersoner i tjenesteapparatet ute. Likevel manglet i stor grad at det faktisk ble etablert kontakt med tjenesteapparat ute.

27. september 2016 – Ungdomsdagen (utsatt)

Ungdomsdagen var planlagt som avslutning av prosjektet. Arrangementet skulle samtidig være lansering av SaLToveilederen, og fungere som kickoff for rutinene som er beskrevet i veilederen. Dagen skulle opprinnelig arrangeres i juni 2016 men ble utsatt til høsten grunnet omstillingsprosessen i Oslo fengsel. Ny dato ble satt 27. september i Oslo fengsel. Arrangementet fikk 130 påmeldte fra et bredt spekter av sektorer og organisasjoner. Den store interessen var gledelig og viser at det er gode muligheter for å utvikle bedre samarbeid om unge i fengsel

Dessverre ble arrangementet avlyst samme dag grunnet teknisk feil i ventilasjonssystemet i lokalet. Det lykkes ikke å få til en ny gjennomføring av ungdomsdagen i Oslo fengsel. Det vil i stedet bli arrangert en avslutning av prosjektet i samarbeid med KRUS og KDI.

12. desember 2016 – oppsummering av prosjektet

Sosialkonsulentene, NAV-veileder i fengsel, tilbakeføringskoordinator, avdelingsleder for skoleavdeling og mottaksavdeling samlet seg til oppsummering av prosjektets innsats for å utvikle praksis for tilbakeføringsarbeid i Oslo fengsel.

Møtet konkluderte med at skoleavdelingene i stor grad følger opp rutiner for trekantsamtaler og etablering av ansvarsgrupper for unge mellom 18 -25 år.

Mottaksavdelingene uttrykte at prosjektet ikke hadde ført til endret praksis i inntakssamtalene. Noen representanter fra mottaksavdelingene uttrykte at ansatte var fornøyd med praksis slik den hadde vært før prosjektperioden og hadde ikke fått ny problemforståelse gjennom prosjektets arrangementer. Andre uttrykte at man så hensikt i tidlig kontaktablerting og nytte av mer utfyllende journalføring, men at prosjektets timing var uheldig på grunn av fengselets omstilling og at derfor endringer i praksis ikke ble fulgt opp etter at prosjektet avsluttet tilstedeværelse i avdelingene.

Resultat og erfaring

Prosjektet hadde målsetning om å motivere mottaksavdelingene til å utvikle egen praksis. For at ny praksis skulle vedvare ble det lagt vekt på å involvere alle berørte parter i arbeidet.

Prosjektet ser ikke ut til å ha lyktes med å skape tilstrekkelig ønske og motivasjon til endring av egen praksis i mottaksavdelingene. Etter gjennomgang av journalnotater fra inntakssamtalene ser det ikke ut til at inntakssamtale 2 gjennomføres på vesentlig annerledes måte enn før prosjektperioden.

Det må antas at en årsak til manglende resultat er at Oslo fengsel i prosjektperioden ble utsatt for en omstillingsprosess hvor mange fengselsplasser og antall ansatte skal overføres til andre enheter. Det har

vært et år preget av stor uro. Verken ledere, betjenter eller andre ansatte har hatt trygghet for å bli igjen i Oslo fengsel. Omstillingen har antakelig gitt dårlige kår for å gi seg i kast med utvikling og endring av egen praksis.

Prosjektet har antakelig ikke lyktes med tilstrekkelig forankring på ledelsesnivå. Det kan antas at prosjektets forespørsel om samarbeid ble godtatt ut fra et visst forventningspress da prosjektet er forankret på direktoratsnivå, uten at det lå genuin problemerkjenneelse til grunn for engasjementet. I retrospekt burde prosjektet antakelig brukt mer tid på å synliggjøre og problematisere negative konsekvenser av eksisterende praksis, og på den måten skapt eierskap til problemet og behov for endring. På en slik måte kunne prosjektet brukt ressurser til støtte for ledelsens eget initiativ i stedet for å være den aktiv pådriver og eier av prosessen.

Det har fra noen vært uttrykt reservasjon overfor prosjektets involverende tilnærming. Det har vært særlig skepsis til involvering av innsatte i gruppearbeid sammen med betjenter. Det er uttrykt at involverende måte å jobbe på ikke passer så godt til fengselsbetjenter da de er i sin yrkesutførelse er praktisk rettede og at mange ikke komfortable med å bruke tid på «prat» hvis de ikke raskt ser sammenheng til praktisk handling. Prosjektet har på tross av uttalt skepsis gjennomført planlagte prosesser. Det kan for noen ha virket mot tiltenkt hensikt og heller ført til forsterket motstand mot endring.

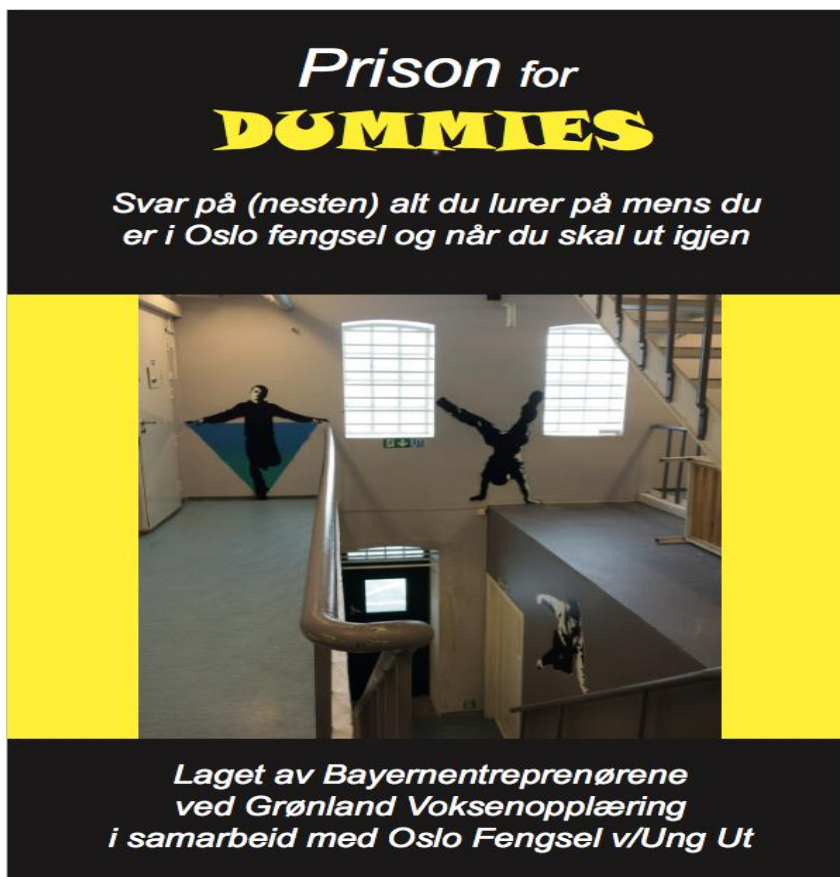
Ansatte ved mottaksavdelingene har i ulik grad vært involvert i prosjektets arrangementer. Det er sannsynlig at det for noen har ført til ny innsikt eller medvirket til utvidet forståelse av egen praksis. Det er håp om at prosjektet på denne måten har bidratt til bedre grunnlag for etablering av praksis for mottaksavdelingene i «nye Oslo fengsel» sommeren 2017.

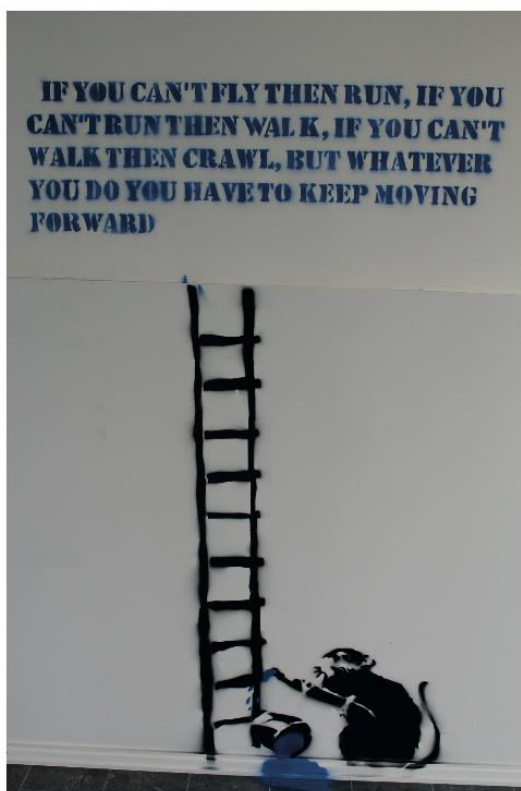
Gjennom utarbeidelse av SaLTO-veilederen er det skapt forventninger hos tjenesteapparatet i Oslo kommune om at Oslo fengsel legger til rette for systematisk og tidlig kontakt ved innsettelse av unge.

Oslo fengsel bør ivareta denne forventningen når innkomstrutiner for «nye Oslo fengsel» skal utformes.

Informasjonshefte til unge nyinnsatte «Prison for dummies»

Ung Entreprenørklassen ved Grønland voksenopplæringscenter fikk i oppdrag å utarbeide skriftlig informasjon til andre unge innsatte ved innsettelse i Oslo fengsel. Det har blitt et hefte som inneholder det som unge innsatte selv oppfatter som nødvendig informasjon til nyankomne. Hftet er designet og skrevet av unge og til unge, og gir informasjon både om interne forhold i fengselet og om muligheter for kontakt med eksterne hjelpeapparatet. Et første utkast ble ferdigstilt i november 2016. Det har fått navnet «Prison for dummies». Entreprenørskapslærer Målfrid Sand ved Grønland voksenopplæringscenter har hatt ansvaret for utarbeidelsen.

**Hva du må huske på å rydde opp i
av ansvar du har ute:
Skole, jobb, leilighet, bil
- og regninger av alle slag**

Hvem sier ifra til jobben eller skolen når du blir fengslet?
Fengselet tar ikke kontakt med familie hvis du er over 18 år. Er du under 18 så vil fengselet ta kontakt med familie slik at de kan informere skole og jobb. Det er anbefalt å ta kontakt med jobb og skole selv.

Hvem betaler regningene dine når du sitter i fengsel?
Hvis du har en bolig og betaler husleie så risikerer du å miste boligen. Hvis du har andre regninger (f.eks mobilregninger, gym-medlemskap osv) og dersom du har barnebidrag er det viktig å få stoppet dem. For å få hjelp med dette så må du snakke med kontaktbetjenten din eller sosialkonsulenten som kan ta kontakt med NAV-sosial.

Hva kan jeg spørre NAV om og hva kan jeg spørre sosialkonsulenten om?

Hvis du trenger hjelp med noe på utsiden er det alltid viktig å ta kontakt med sosialkonsulenten. Både sosialkonsulenten og NAV samarbeider.

Info:

Hvis du er mellom 18-23 år og har hatt kontakt med barnevernet men har skrevet deg ut, kan du angre deg slik at du kan få hjelp av dem igjen.

NB: Du har rett til å ringe offentlige myndigheter selv om du er på restriksjoner.

8 Kompetanseoverføring

Ung Ut har deltatt i ulike forum og bidratt til kompetanseoverføring fra prosjektet, her en oversikt over aktiviteten i siste prosjektår 2015 -2016

Deltakelse i SaLTo-nettverk

Ung Ut har deltatt i månedlige SaLTo-møter, hvor SaLTO-koordinatorer og andre statlige og kommunale virksomheter er representert. Ung Ut har i tillegg vært deltaker i SaLTo fokusgruppe «unge gjengangere og nettverk» med møter 4 ganger pr år. Den utarbeidede SaLTo-veilederen er initiert og følges opp i denne fokusgruppen. <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/prosjekter/salto-sammen-lager-vi-et-trygt-oslo/>

Deltakelse i Åpen arena 2016 - støttestruktur for prosjektets resultater

Åpen arena er et årlig forum arrangert i samarbeid og med støtte fra Arbeids og velferdsdirektoratet og Helsedirektoratet. Her diskuterer forskere, tjenesteytere og tjenestebrukere valgte utfordringer. Prosjekt Ung Ut ble invitert sammen med representanter fra barnevernet, Salto-koordinator i Gamle Oslo,

forskere, KDI, AV-direktoratet, mottaksavdelingene i Oslo fengsel og brukerrepresentanter fra Retretten. Temaet var tilbakeføring av unge.

Gruppen ble fasilitert av Lars Thuesen, Welferd Improvement Network.

Det foreligger rapport fra gruppens arbeid. (lenke)

Deltakelse i Åpen arena og nettverket rundt har skapt initiativ som støtter og videreutvikler resultater fra Ung Ut.

Ung Ut deltar i utprøving av «transformativ læringssirkel» som del av et forskningsprosjekt ved Nasjonal kompetansetjeneste for arbeidsrettet rehabilitering (AiR). KRUS ble involvert i etablering av en læringssirkel om unge innsatte

I ettertid har prosjektleder for Ung blitt ansatt i engasjement ved KRUS. Prosjektets resultater og erfaringer er sentralt utgangspunkt for KRUS sitt videre FOU arbeid om unge i kriminalomsorgen. Det er planlagt at FOU arbeidet skal resultere i:

- Utarbeidelse av en veileder for arbeid med unge voksne i kriminalomsorgen.
- Kunnskapsstøtte til Indre Østfold fengsel avd Eidsberg i deres utforming av innhold for målgruppen innsatte 18 -25 år.
- Publisering av en artikkel basert på samarbeidet mellom forskningsprosjektet «Ungdom, straff og veien videre» og prosjekt Ung Ut.

Presentasjon på forskingskonferanser

Ung Ut har hatt samarbeid med forskningsprosjekt på KRUS og har deltatt med innlegg i to forskningskonferanser:

” Når arkene aldri blir blanke”- innlegg på NFSK forskingskonferanse i Stavern

” Straff uten begrunnelse” – innlegg på forskningskonferanse på KRUS

Begge omhandlet tilbakeføringsarbeid og problematikk rundt varetekt, uoppgjorte saker under og etter straffegjennomføring.

Presentasjon for politirådet

Carl Thomas Skalleberg, leder for ungdomshuset Riverside, og prosjektleder i Ung Ut gav en presentasjon for politirådet i Oslo i april 2016 . Temaet var erfaringene fra samarbeidet mellom Oslo fengsel og bydel Gamle Oslo, med spesielt fokus på politiets rolle mht uforutsigbare løslatelser og uoppgjorte saker under og etter straffegjennomføring.

Presentasjon på SaLTo-konferanse.

Ung Ut presenterte erfaringer i samarbeidet mellom Oslo fengsel og Oslo kommune på SaLTO-konferansen i mai 2016

Presentasjon i internasjonale forum

Ung Ut ble presentert som eksempel på tverrsektorielt samarbeid på Europarådets årlige konferanse for kriminalomsorgen i Zaandam 15. juni 2016.

Prosjektet deltok på Positive Deviance-konferanse i København 2-3 november 2016 med innlegg om erfaringer i samarbeidet mellom fengsel og det eksterne tjenesteapparatet.

Presentasjon på 4-partskonferanse

Prosjektet ble representert på 4 partskonferanse nov 2016, en samarbeidskonferanse mellom KDI, Helsedirektoratet, Arbeids og velferdsdirektoratet og Fylkesmannen i Hordaland. Prosjektet fikk ansvar for et læringsverksted om samarbeidet mellom Oslo kommune og Oslo fengsel, om SaLTo-veilederen og om infoheftet «Prison for dummies».

Prosjektet gjennomførte også et utviklingsveksted om «Hvordan utvikle et godt fengsel for unge voksne»? Fokus for utviklingsverkstedet var Indre Østfold fengsel avd Eidsberg som skal åpne parallelt med nedstenging av Oslo fengsel avd A, og som skal ta imot 25 -40 innsatte mellom 18 -25 år.

9 Økonomioversikt

Økonomioversikt prosjekt Ung Ut						
		01.06.13 - 31.05.14	01.06.14 - 31.05.15	01.06.15- 31.03.16	01.04.16 - 31-10-16	SUM TOTALT
Lønn	Siv Gaarder	596 862	600 000	491227	124 286	1 812 375
Reise / diett	Reise og diett utgifter	34 482	46 409	11185		92 076
Frikjøp	Frikjøp fengselsbetjenter	50 000		121724		171 724
Kurs/arrangement	Kurs, foredrag	34 736	75 360	90268	108 031	308 395
Diverse	Håndbok, innleid personell, etc		129 415	64395	3 322	197 132
	SUM	716 080	851 184	778 799	235 639	2 581 702

Alle direktoratene har bidratt med kr 300.000. Dvs kr 125.000 for første og andre prosjektår. Tredje prosjektår bidro alle direktoratene med kr 50.000,-.

Lenker

- Prosjektbeskrivelse
- Prosjekt Ung Ut årsrapport periode 1 - juni 2013 – juni 2014
<https://krus.custompublish.com/.../Årsrapport+Prosjekt+Ung+Ut+21+mai+2014.pdf>
- Prosjekt Ung Ut årsrapport periode 2 – juni 2014 –juni 2015
www.kriminalomsorgen.no
- «Utenlandske statsborgere i kriminalomsorgen – håndbok for ansatte»
<https://www.kriminalomsorgen.no/haandbok-om-utenlandske-innsatte-lansert.5816879-237613.html>
- SaLTo-veilederen
<https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/prosjekter/salto-sammen-lager-vi-et-trygt-oslo/dokumenter-og-rapporter>
- Åpen Arena 2016 – rapport fra gruppearbeidet
<http://arena.arbeidoghelse.no/apenarena/innhold/arkiv-tidligere-arenaer>
- NSFK forskningskonferanse (Nordisk samarbeidsråd for kriminologi)
<http://www.nsfk.org/Page/ID/542/Research-Seminar-Report-57>
- Martinsen, TJ. «Der blodet bruser og ting skjer» - masteroppgave
<https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2423048>
- Presentasjon til 4partkonferansen:
<http://www.oppikrim.no/Documents/Oppikrim/Bilete/Illustrasjonar/Ung%20ut%20.pdf>

Vedlegg: Prosjekt UNG UT - prosjektbeskrivelse

1 Innledning	37
1.1 Bakgrunn	38
1.2 Prosjekt mål	38
1.3 Prosjektets målgruppe	39
1.4 Økonomi/rammer	39
1.4.1 Økonomi	39
1.4.2 Rammer	40
2 Organisering	40
2.1 Prosjektledelse	40
2.2 Øvrige roller	40
3 Beslutninger og milepæler	41
3.1 Beslutninger	41
3.2 Milepæler	41
3.2.1 Milepælsplan	42
4 Kvalitetssikring	42
4.1 Kritiske suksessfaktorer	42
4.2 Kvalitetssikring	42
5 Gjennomføring	42
5.1 Hovedaktiviteter	43
5.2 Tids- og ressursplaner	43

1 Innledning

Direktørnettverket ga denne arbeidsgruppen i oppdrag å utarbeide et forslag til et prosjekt i Oslo fengsel. Arbeidsgruppen består av representanter som er utnevnt av direktoratene. Prosjektskissen til arbeidsgruppen skal behandles i direktørnettverket 3. desember.

Formålet med dette dokumentet er å lage en foreløpig skisse/plan for et prosjekt rettet mot varetektsinnsatte i Oslo fengsel med spesielt fokus på de utenlandske varetektsinnsatte.

Den norske befolkningen har i stor grad vært skånet fra grove brudd på menneskerettighetene i nyere tid, og Norge blir i internasjonal sammenheng ofte trukket frem som et land med solid vern om innbyggernes menneskerettigheter. Dette vernet skyldes en rekke sammensatte forhold. Her skal det særlig nevnes stabilt demokratisk politisk system, nærhet til beslutningstakere, solid nasjonal økonomi, balansert fordeling av goder, høy grad av likestilling, lite korrupsjon, høyt utdannet befolkning, stor deltakelse i samfunnslivet gjennom foreninger, politiske partier og frivillige organisasjoner, god tilgang på medier og begrenset omfang av organisert kriminalitet. Allikevel får vi kritikk fra flere hold når det kommer til bruk av langvarig varetekt og mye bruk av isolasjon spesielt overfor asylsøkere. Vi vil bruke tilbakeføringsgarantien som et mål for å sikre at varetektsoppholdet blir minst mulig belastende for den enkelte. Vi er kjent med at mange gjennom varetektsoppholdet mister bolig og arbeid/skole.

Tilbakeføringsgarantien for straffedømte ble lansert i samarbeidserklæringen for den første rød-grønne regjeringen (Soria Moria 1). I kriminalomsorgsmeldingen lagt frem av samme regjering (St.meld. nr 37 2007-2008) er tilbakeføringsgarantien omtalt i et eget kapittel. I forkant av stortingsmeldingen våren 2007 ble det nedsatt en egen arbeidsgruppe for å utrede innholdet i tilbakeføringsgarantien. Temaer som ble tatt opp i arbeidsgruppen var; de viktigste målgruppene, implementering av garantien og de sentrale aktørene. Flere av arbeidsgruppens forslag ble tatt inn i stortingsmeldingen. Tilbakeføringsarbeidet har tre hovedaktører: den straffedømte selv (her vil det være varetektsinnsatte) kriminalomsorgen og samarbeidende aktører. Garantien innebærer et mål om at domfelte skal raskt tilbake til samfunnet etter endt soning, og ingen skal stå helt på bar bakke når de slippes ut av fengsel.

Varetektsinnsatte og utenlandske innsatte er lite omtalt i tilbakeføringsgarantien. Det ansees nå som nødvendig å etablere et prosjekt som kan se hvordan tilbakeføringsgarantien kan være en garanti også for denne gruppe. Vi har lite informasjon og kunnskap om gruppen og det er nødvendig å øke kompetansen og samarbeidsrutinene for denne gruppen.

Målet er å sikre varetektsinnsatte et helhetlig og koordinert tilbud internt og eksternt, som legger til rette for en trygg og forutsigbar tilbakeføring til samfunnet

1.1 Bakgrunn

(...) maa man ikke forlade fangen i det kritiske øieblik, han derfra løslades. Omsorg for den løsladte fange, og den derved bevirkede eller dog tilsiktede forebyggelse av hans tilbagefald paa forbryterbanen udgjør saaledes nødvendig betingelse for en varig virkning af behandlingen i straffanstalten: og en lignende omsorg bør også blive den løsladte fange til deel..... (Straffanstaltkomisjonen av 1841)

I kapittel 7 i Stortingsmelding 37 er det understreket at redusert tilbakefall til ny kriminalitet krever mange ulike tiltak. Det er nødvendig både å gjøre noe med levekårene og å tilby tiltak som bidrar til endring hos den domfelte selv. Det understrekes også at tiltakene ikke må være enten i fengsel eller etterpå. Det må være en kontinuitet og en koordinert innsats fra alle over lang tid.

Menneskerettighetsvernet er ikke selvsagt i vårt land. På mange områder har det også i Norge opp gjennom historien skjedd brudd på det vi i dag anser som grunnleggende menneskerettigheter, ikke minst overfor personer som tilhører minoriteter. Kritik er blitt reist mot norske myndigheter også i de senere årene. Praksisen med langvarig varetektsfengsling av asylsøkere der myndighetene betviler deres identitet, er tatt opp blant annet av Amnesty Norge og Sivilombudsmannen. Bruk av politiarrest og isolering av enkelte varetektsinnsatte er blitt kritisert av Europarådets og FNs torturkomiteer. Det er viktig å begrense skadeomfanget på individnivå til den enkelte varetektsfange.

1.2 Prosjekt mål

Prosjektet skal føre til:

- at alle som løslates fra varetekt fra Oslo fengsel skal ha en kontaktperson i kommunen han løslates til.
- at kompetanse om utenlandske varetektsinnsatte og domsinnsatte økes.
- kunnskapsoverføring om varetektsinnsatte til ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere.
- at det blir økt samarbeid med kommunen om denne gruppen innsatte
- at det etableres samarbeidsrutiner.

1.3 Prosjektets målgruppe

Unge mellom 18 og 25 år, med og uten norsk statsborgerskap, som løslates fra varetekt eller overføres til dom.

Oslo fengsel har for tiden rundt 100 innsatte under 25 år. Ca. 2/3 av disse sitter i varetekt. I tillegg til innsatte med norsk statsborgerskap er mange fra afrikanske og østeuropeiske land.

Presiseringer

Unge under 18 år inngår ikke i målgruppen fordi Oslo fengsel allerede har et ungdomstitlak som jobber tett opp mot disse.

Begrunnelsen for at også de som overføres dom er nevnt, handler om at mange sitter på lange varetekter, og i det de får en dom kan det være svært kort tid igjen å sone. Dette skaper store utfordringer ved løslatelse til det norske samfunnet og evt. i forhold til en utvisningssak. Å etablere gode samarbeidsrutiner med UDI i disse sakene anses som en viktig del av prosjektet.

1.4 Økonomi/rammer

1.4.1 Økonomi

Kriminalomsorgen region Øst og Oslo fengsel bidrar med mye ressurser inn i selve prosjektet.

Regionsledelsen har til enhver tid flere ansatte som bidrar med samarbeidsavtaler, stiller på møter.

Ansvarlig ledelse for prosjektet vil legges til Oslo fengsel. Tilbakeføringskoordinatoren vil jobbe 20% med prosjektet og være ansvarlig for fremdrift. Oslo fengsel ansetter en prosjektmedarbeider. På samme måte kan samarbeidende etaters personalressurser settes inn.

Oversikt over antatte utgifter og det beløp det søkes om for:

Prosjektmedarbeider (lønn, sosiale utgifter, arbeidsgiveravgift)	600 000
Kompetanseheving, kurs, konferanser	100 000
Frikjøp av betjenter	150 000
Kjøp av eksterne tjenester (gruppeledere mv)	100 000
Utarbeiding og trykking av metodebok	150 000
	1 100 000

Finansieres: Som et spleiselag mellom direktoratene. Like deler på hver.

1.4.2 Rammer

Samarbeidsavtalen som skal underskrives av styringsgruppen (direktørmøtet) vil være sentral som en ramme for prosjektet (se vedlagt forslag til samarbeidsavtale). Foreløpig tidsplan for prosjektet er 1 år med mulighet til forlengelse. Dette vil avgjøres av styringsgruppen et kvartal før prosjektet er ferdigstilt.

2 Organisering

2.1 Prosjektledelse

Ansvarlig ledelse for prosjektet vil legges til Oslo fengsel. Tilbakeføringskoordinatoren vil jobbe 20% med prosjektet og være ansvarlig for fremdrift. Oslo fengsel ansetter en prosjektmedarbeider.

2.2 Øvrige roller

Direktørnettverket fungerer som styringsgruppe. Referansegruppen vil bestå av deltakerne i dagens arbeidsgruppe. Referansegruppen møtes 4 ganger i året. Oslo fengsel og KSF har månedlige møter for å diskutere fremdrift i prosjektet.

.

Avdelingsleder og kontaktbetjentene på de respektive avdelinger vil også være ansvarlige deltagere inn i prosjektet.

Deltagerne (ansatte) i prosjektet vil ha sine oppgaver inn i prosjektet som de skal ivareta. Prosjektleder rapporterer og møter på styringsgruppens møter.

3 Beslutninger og milepæler

3.1 Beslutninger

Med dette menes områder som må avklares tidlig.

- Kartlegging av problemområder
- Hvordan skal kompetanseoverføring foregå
- Hva er beste metodikk for denne gruppen

3.2 Milepæler

Milepæler utarbeides i samarbeid med de andre deltagerne i prosjektet når prosjektet foreligger. Det avklares umiddelbart etter at prosjektet er bestemt gjennomført.

Forventet resultat i prosjektet:

1. Alle som løslates fra Oslo fengsel skal ha en kontaktperson.
2. Økt kompetanse om denne gruppen innsatte
3. Kunnskapsoverføring til kriminalomsorgens ansatte og samarbeidspartnere.
4. Utvikle og implementere samarbeidsrutiner for varetektsinnsatte.'

3.2.1 Milepælsplan

I forkant av oppstarten

1. Godkjenning av samarbeidsavtale, økonomi og prosjektskisse – desember 2012
2. Utlysning av prosjektstilling –februar 2013
3. Utarbeide prosjektbeskrivelse med detaljert aktivitetsplan – mai 2013

4 Kvalitetssikring

4.1 Kritiske suksessfaktorer

Det er svært viktig å få forankret prosjektet inn i hele Oslo fengsel.. Det må knyttes et tett samarbeid med sosialkonsulenter og avdelingsledere i Oslo fengsel for å avklare de ulike arbeidsoppgaver.

4.2 Kvalitetssikring

En ROS-analyse vil utarbeides i prosjektbeskrivelsen.

5 Gjennomføring

5.1 Hovedaktiviteter

Vil avklares i samarbeid med prosjektet, betjentgruppen og avdelingsledere da det ansees som viktig for forankringen og implementeringen av prosjektet.

5.2 Tids- og ressursplaner

Vil avklares i samarbeid med betjentgruppen og avdelingsledere da det ansees som viktig for forankringen og implementeringen av prosjektet.